

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

**Internet a autorské právo - rozsah odpovědnosti jednotlivých subjektů a způsob
ochrany proti pirátství.**

Diplomová práce

David Mačenbacher

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Zuzana Císařová

Praha, duben 2012

„Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Praze dne 23. dubna 2012

Podpis:

„Děkuji JUDr. Zuzaně Císařové, vedoucí mé diplomové práce, za vstřícný přístup, inspiraci a užitečné rady, které byly základem pro napsání předkládané diplomové práce.“

Obsah:

1.	Úvod	6
2.	Internet a autorské právo.....	8
2.1	Právní a laická definice Internetu.....	8
2.2	Má vlastní definice Internetu.....	9
2.3	Internet, jeho krátké dějiny a hrubý nástin budoucího vývoje	11
3.	Právní prameny autorského práva.....	14
3.1	Úvod do problematiky autorského práva a práva informační společnosti.....	14
3.2	Způsoby vzniku současného autorského práva a práva informační společnosti	14
3.3	Mezinárodní prameny práva autorského a práv souvisejících.....	15
3.4.	Vývoj normotvorby v globalizovaném světě.....	19
3.5.	Exkurs do aktuální autorskoprávní ochrany v americkém právu	25
3.6.	Prameny autorského práva v komunitárním právu.....	28
3.7.	Vnitrostátní úprava autorského práva a práva informační společnosti	37
3.7.1.	Vnitrostátní ústavní předpisy	37
3.7.2.	Vnitrostátní zákonné právní předpisy.....	38
4.	Odpovědnost subjektů v prostředí Internetu.....	45
4.1.	Okruh subjektů.....	45
4.1.1.	Odpovědnost koncového uživatele	47
4.1.2.	Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti.....	51
4.2.	Konkrétní případy odpovědnosti.....	53
4.2.3.	Odpovědnost uživatelů a poskytovatelů internetového připojení.....	53
4.2.1.	Odpovědnost provozovatele datového úložiště.....	60
5.	Piráctví a ochrana proti pirátství.....	64
5.1.	Myšlenkové přístupy k ochraně práv duševního vlastnictví	64
5.2	Organizace na ochranu proti pirátství	65
5.3.1.	Některá další významná rozhodnutí v oblasti porušování autorských práv na Internetu ..	66
5.3.2.	Ochrana softwaru	69
5.4.	Nástroje ochrany autorského práva	70
5.4.1.	Public Awareness – veřejné povědomí o autorském právu	70

5.4.2. DRM – Digital Rights Management – digitální správa práv	72
6. Závěr:.....	74
Seznam použitých pramenů	76
Knižní a elektronická literatura.....	76
Právní předpisy	78
Soudní rozhodnutí.....	81
Internetové zdroje	82
Seznam použitých zkratk	86
Abstrakt.....	87
Resumé.....	88
Klíčová slova	90

1. Úvod

Internet i autorské právo by mohly být směle označeny za jedny ze základních kamenů „informačního věku“ (Information age)¹ a informační společnosti. Sít' sítí jak bývá často Internet nazýván, je fenoménem, který lze v dnešní době jen těžko k něčemu přirovnat. Je to živoucí projekt, kterého se účastní takové množství lidí, jež nemá v historii obdoby. V roce 2011 využívalo Internet více jak 2 miliardy² obyvatel planety. Nastala doba, kdy mladší generace je pamětníkem události, která starší generaci ve velké míře minula. Devadesátá léta minulého století byla – terminologií letectví – zalétáváním prvního letadla bratří Wrightů. V první desetiletce století následujícího však už většina uživatelů Internetu seděla v Boeingu 747 s vyhlídkou na druhé desetiletí, které obě předchozí etapy nepochybně zastíní. V letectví se dnes vyvíjejí první nadzvukové dopravní letouny, zatímco Internet přenáší informace téměř rychlostí světla. Kdo si dnes vzpomene na vytáčené připojení, prohlížeč Netscape Navigator³, vyhledávač AltaVista⁴ a z domácí scény zkusme vzpomenout na protestní akci “Internet proti monopolu”⁵ či spor o doménu Oskar⁶. Přitom jsou to události staré jen několik let.

Lidská touha po objevech a zlepšeních našla prostřednictvím Sítě geniální nástroj pro spolupráci a šíření myšlenek. Těžko bychom hledali právní obor jiný než autorské právo, který je pod neustálým tlakem změn souvisejících s vývojem Internetu. I to je důvod proč jsem si vybral téma diplomové práce: Internet a autorské právo - rozsah odpovědnosti jednotlivých subjektů a způsob ochrany proti pirátství.

V úvodní části se proto budu věnovat pojmu Internet a hlavně jeho charakteristice z hlediska funkcionality. I přes vědomí, že tématem práce je hlavně právní rozbor odpovědnosti subjektů v prostředí Internetu a způsob ochrany proti pirátství, nelze pominout alespoň základní instituty a nástin toho jak Internet funguje.

---

¹ LALLANA, E. C., UY M. N.: The Information age, UNDP-APDIP 2003

² http://www.itu.int/net/pressoffice/press_releases/2010/39.aspx

³ http://en.wikipedia.org/wiki/Netscape_Navigator

⁴ <http://en.wikipedia.org/wiki/AltaVista>

⁵ <http://www.lupa.cz/clanky/internet-proti-monopolu-tri-roky-pote/>

⁶ <http://www.lupa.cz/clanky/boj-o-domenu-oskar-cz-nabira-obratky/>

V následující kapitole bych rád popsal současný stav platné legislativy a zároveň uvedl náměty a myšlenky, které by mohly být do budoucna zákonotvorné. Česká republika, stejně jako většina dalších států Evropy, se snaží najít společná východiska pro úpravu vztahů vznikajících v prostředí Internetu formou mezinárodních smluv. Určitým specifickým je pozice Spojených států amerických, které využívají jednak svoji roli světové velmoci v oblasti technologií a služeb, a jednak svoji hegemonii v oblasti anglosaské právní kultury. Proto bude závěr druhé části, týkající se právních pramenů, patřit exkursu do současné právní problematiky ochrany autorského práva na území USA. Netřeba dodávat, že právě tato právní úprava vzbuzuje řadu otázek ve vztahu k lidským právům a svobodám, tak jak jsou vnímána v prostředí práva kontinentálního.⁷

Předposlední část předkládané diplomové práce bude věnována subjektům, jež tvoří svými zařízeními propojenou počítačovou síť zvanou Internet. Současně podrobím analýze jednání těchto subjektů v tomto prostředí, s důrazem na právní odpovědnost. Integrální součástí této kapitoly je pak řada soudních rozhodnutí, jež mají pro legální jednání subjektů určující vliv.

Závěrečná část bude svým pojetím více názorově zaměřená, neboť si myslím, že je to právě oblast autorského práva, která má značný přesah do běžného života každého jednotlivce, aniž by si to častokrát dotčení jedinci vůbec uvědomovali. V této poslední části své práce se proto zabývám východisky pirátství v moderní společnosti, způsoby jeho omezení a zároveň nastiňuji a odhaduji jeho budoucí vývoj. Jsem si vědom, že názory v této části mohou být rozporné se současnou legislativou, což ale chápu jako výzvu ke subjektivnímu kritickému zhodnocení de lege ferenda.

---

⁷ Kolektiv autorů - OPINION OF EUROPEAN ACADEMICS ON ANTI-COUNTERFEITING TRADE AGREEMENT – dokument dávající do souvislostí komunitární právo a Dohodu proti padělatelství (ACTA) – in Journal of Intellectual Property, Information Technology, and Electronic Commerce Law – str. 65-72

2. Internet a autorské právo

2.1 Právní a laická definice Internetu

Termín Internet odpovídá v nejpůvodnější formě systému propojených počítačových sítí (Inter-networks),⁸ ale neznám běžného uživatele, který by si pod tímto slovem ono propojení představil. Pro většinu koncových uživatelů je Internet všechno, co se objeví v jejich oblíbeném prohlížeči webových stránek, ať už se jedná o jejich osobní webové stránky, o blog, čtení elektronické pošty či účastenství v sociálních sítích. Kromě prohlížeče však existují další tisíce různorodých aplikací, které se automaticky po spuštění připojují na server a vytvářejí “internetwork”, čili propojenou síť. Nejznámější případy jsou ty nejpoužívanější a proto nepřekvapí, že se jedná hlavně o IM (instant messaging) aplikace – jmenovitě Skype či ICQ. Dále se jedná o poštovní klienty, kteří se připojují k poštovnímu uzlu v Internetu a stahují poštu. V korporátní sféře pak propojení sítí reprezentuje systém řízení obsahu⁹ (CMS – content management system) v nejširším možném významu tohoto sousloví.

Z pohledu práva by pak bylo možné definici Internetu nalézt v zákoně č.480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti v § 2 písm. c) pod pojmem elektronický prostředek. Demonstrativní výčet elektronického prostředku pokrývá pojmy jako síť elektronických komunikací, elektronické komunikační zařízení, koncové telekomunikační zařízení a elektronická pošta. Některé z těchto pojmů jsou pak vysvětleny v § 2 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích.

Síť elektronických komunikací se rozumí, „přenosové systémy, popřípadě spojovací nebo směrovací zařízení a jiné prostředky, které umožňují přenos signálů po vedení, rádii, optickými nebo jinými elektromagnetickými prostředky, včetně družicových sítí, pevných sítí s komutačními okruhy nebo paketů a mobilních zemských sítí, sítí pro rozvod elektrické energie v rozsahu, v jakém jsou používány pro přenos signálů,

---

⁸ <http://en.wikipedia.org/wiki/Internetwork>

⁹ <http://cs.wikipedia.org/wiki/CMS>

sítí pro rozhlasové a televizní vysílání a sítí kabelové televize, bez ohledu na druh přenášené informace“.

Pojmem elektronická komunikační zařízení se rozumí „technické zařízení pro vysílání, přenos, směrování, spojování nebo příjem signálů prostřednictvím elektromagnetických vln“.

Koncové telekomunikační zařízení není v žádném právním předpise definováno, ale jde s největší pravděpodobností o osobní počítač vybavený zařízením pro příjem a interpretaci signálu.

Elektronickou poštou je dle zákona č. 480/2004 Sb., „textová, hlasová, zvuková nebo obrazová zpráva poslaná, prostřednictvím veřejné sítě elektronických komunikací, která může být uložena v síti nebo v koncovém zařízení uživatele, dokud ji uživatel nevyzvedne.“¹⁰

2.2 Má vlastní definice Internetu

Pro mě osobně je Internet, kromě výše naznačených forem a způsobů užití, i určitým abstraktním zrcadlem lidské společnosti a to v celé jeho myslitelné škále. Od uživatelů s úmysly chvályhodnými a nadčasovými, až po ty, které reprezentují lidské zlo v nejryzejší formě. Plastický obraz o stavu lidských práv a demokracie ve světě pak představují vlády zemí jako je Čína, Bělorusko, Barma, Írán, Saudská Arábie a další,¹¹ které v menší nebo větší míře berou Internet jako další komunikační kanál vládní propagandy, prostor pro cenzuru závadných názorů a monitorování obyvatelstva.

Střední proud uživatelů, a to jak těch fyzických, tak korporátních – tedy jeho skutečný hybatel - se k Internetu chová značně utilitaristicky ve jménu rčení „účel svěť prostředky“, což v některých případech vyvolává jisté rozpaky. V případě koncových

---

¹⁰ <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387>

¹¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Internet_censorship

uživatelů jde často o flagrantní porušování autorských práv a to nezřídka s naprostou neznalostí dotčených práv třetích osob.

Nadnárodní společnosti zase vnímají prostředí Internetu jako neopakovatelnou obchodní příležitost, které lze leccos obětovat pro podporu prodeje produktů a služeb. Je určitě na místě zmínit kolaboraci korporací jako Yahoo!, Google, Cisco nebo Microsoft s čínskou vládou. Výsledkem jejich spolupráce byl Zlatý štít (Golden Shield)¹² – projekt čínského ministerstva veřejné bezpečnosti, který zjednodušeně řečeno, systematicky blokuje určité internetové stránky. Jde bezesporu o nejsofistikovanější soustavu zařízení na cenzuru obsahu Internetu a není žádné tajemství, že velmi výrazně pomohla tomuto úspěchu i společnost Cisco.¹³ Vznikla tak nová Čínská zeď, tentokrát eufemisticky nazvaná „The Great Firewall of China“. Firewall¹⁴ v tomto případě nereprezentuje žádnou hořící zeď jak by se mohlo z otrockého překladu zdát, nýbrž softwarové a hardwarové zabezpečení sítě přinášející absolutní kontrolu toku dat. Pod stejnojmenným názvem pak lze nalézt stránku,¹⁵ kde může uživatel necenzurovaného Internetu zjistit, zda je nějaká konkrétní stránka v Číně blokována.

Čínský trh se ostatně řadí mezi tzv. „emerging markets“ – strmě rostoucí trhy a tak si lze jen těžko představit soukromé společnosti, které by se ho dobrovolně vzdaly. Ty pak přistupují na dohody typu - Public Pledge on Self-Discipline for the Chinese Internet Industry¹⁶ - které čínské straně zabezpečují identifikaci osob zveřejňující závadné informace. A jak bývá v nedemokratických režimech dobrým zvykem, je definice „závadné“ informace vykládána značně extenzivně, takže pokrývá teoreticky jakoukoliv informaci. Vzniká tak absurdní situace, kdy se velké společnosti domáhají vymahatelnosti autorských práv v rozvinutých demokraciích, aby pak v jiné části světa byly součástí mašinérie, která porušuje citelně významnější práva – práva lidská.

---

¹² http://www.dd-rd.ca/site/_PDF/publications/globalization/CGS_ENG.PDF -str.15,16- "*China's security apparatus announced an ambitious plan: to build a nationwide digital surveillance network, linking national, regional and local security agencies with a panoptic web of surveillance*".

¹³ <http://www.wired.com/threatlevel/2008/05/leaked-cisco-do/>

¹⁴ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Firewall> - firewall je síťové zařízení, které slouží k řízení a zabezpečování síťového provozu mezi sítěmi s různou úrovní důvěryhodnosti a zabezpečení.

¹⁵ <http://www.greatfirewallofchina.org/>

¹⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Public_Pledge_on_Self-Discipline_for_the_Chinese_Internet_Industry

Ve stínu současné situace už se můžeme jen pousmát nad některými vizemi zakladatelů Internetu a jejich následovníků, kteří v něm viděli například postteritoriální svět a prostor, kde si lidé vládnu v komunitách a jsou osvobozeni od omezení utlačující společnosti a vměšování státu.¹⁷ Deklarace nezávislosti¹⁸ kyberprostoru je dnes sladkým utopistickým čtením, které má však s realitou prámálo společného. Polčák¹⁹ pak toto období výstižně přirovnává k Ovidiovu zlatému věku.

Závěrem bych chtěl vyjádřit naději, že i přes výše zmíněné nedostatky je Internet motorem dnešního pokroku a negativní jevy jsou vysoce převáženy jevy pozitivními, které s sebou podoba současné sítě přináší.

Po tomto spíše názorovém entrée bych teď stručně nastínil některé významné události, které měly na formování dnešní rozvětvené Sítě vliv. Jsem si vědom, že výčet nebude zdaleka úplný, pokusím se však zmínit i události méně známé.

2.3 Internet, jeho krátké dějiny a hrubý nástin budoucího vývoje

Měl-li by mít Internet prací štítek, bylo by na něm napsáno „made in U.S.A“. DARPA - v určitých obdobích jen ARPA (Defense Advanced Research Project Agency - *Agentura pro výzkum pokročilých obranných projektů*) je agentura amerického ministerstva obrany, která je zodpovědná za vývoj nových vojenských technologií. V rámci této agentury byl spuštěn projekt ARPANET, který v prvopočátku, tedy na podzim roku 1969, propojil sálové počítače na čtyřech amerických univerzitách.²⁰ V roce 1973 se připojil do sítě první neamerický prvek, kterým byl NORSTAR (Norwegian Seismic Array – systém na detekci zemětřesení a nukleární exploze). I z tohoto připojeného uzlu (počítače) je zřejmé, že se opravdu jednalo o obranný systém vyvíjený v době a pro účel studené války.

---

¹⁷ GOLDSMITH, J., WU, T.: Kdo řídí internet? Iluze o světě bez hranic, str. 25

¹⁸ <https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>

¹⁹ POLČÁK, R., GRIVNA, T.: Kyberkriminalita a právo. 1. vyd., str. 17 – průkopníci Internetu očekávali samovolný respekt k věrnosti a právu bez autoritativní regulace

²⁰ <http://en.wikipedia.org/wiki/ARPANET>

Komunikace mezi těmito počítači by byla těžko myslitelná bez protokolů. A proto ruku v ruce s vývojem ARPANETu šlo i o vývoj komunikačních protokolů. Svou dnešní podobu pak získaly nejpoužívanější protokoly TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol) v letech 1977-79.²¹ Protokoly si lze představit jako standard, který je všem počítačům v síti známý – bez jeho znalosti by nedošlo k žádné komunikaci. Obsahem takového protokolu bývá informace jak začít, jak formátovat a ukončit zprávu, co dělat s poškozenými nebo nesprávně naformátovanými daty nebo jakým způsobem komunikaci ukončit. Pro lepší ilustraci si lze představit dva právníky, kteří mají jednání. Zárukou úspěšného jednání pak nepochybně bude oboustranné porozumění – použití stejného jazyka (protokolu) a zároveň gentlemanské vystupování (uvítání, forma jednání, rozloučení).

Přechod na soustavu protokolů byl dovršen v roce 1983, což je i doba, kdy došlo k podstatnému rozšíření o další síť. Přestává se tak hovořit o ARPANETu a vzniká pojem Internet.²² Blíží se tak doba, kdy se konečně i tehdejší Československo dočkalo a připojilo. Těžko říct zda jednou v učebnicích dějepisu bude Vítězný únor připadat na 13. února 1992, pro nás je však přednější, že tento den byl v jedné z poslucháren ČVUT formálně představen Internet Stevem Goldsteinem - zástupcem organizace NSF (National Science Foundation).²³ V té době bylo nutné akceptovat takzvaná “pravidla přípustného použití”,²⁴ která například definovala podmínku, že síť má mít čistě akademické využití bez komerčního provozu.

V roce 1996 vzniká CESNET, (Czech Educational and Scientific Network), sdružení českých vysokých škol a Akademie věd České republiky, jehož cílem je provoz páteřní akademické sítě. V dnešní době již existuje CESNET2, který do vysokorychlostní páteřní sítě přibírá i další uzly (sítě) určené pro vědu, výzkum a vzdělávání.²⁵ Právnicka by pak mohlo zajímat, že tato “Velká infrastruktura CESNET” je součástí Cestovní mapy České republiky velkých infrastruktur pro výzkum, vývoj a inovace, jejíž rozvoj schválila

---

²¹ <http://www.earchiv.cz/a92/a208c200.php3>

²² Ibidem

²³ <http://www.lupa.cz/clanky/internet-je-v-cesku-jiz-15-let/>

²⁴ <http://old.cni.org/docs/infopols/NSF.html> bod 7 - Use for commercial activities by for-profit institutions is generally not acceptable unless it can be justified under (4) above. These should be reviewed on a case-by-case basis by the NSF Project Office

²⁵ <http://www.cesnet.cz/provoz/index.html>

Vláda České republiky ve svém Usnesení č. 207 ze dne 15. března 2010. Jedná se o neveřejnou infrastrukturu, jejíž provozování je prováděno v souladu se zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích. A tak i v současné době, kdy je síť masově komercializována, existuje výlučný prostor pro akademický provoz.

Rok 1995 přinesl zrušení domény .cs a ukončení monopolu firmy Eurotel na veřejné datové služby. Otevřel se tak prostor pro ostatní poskytovatele připojení tzv. ISP (Internet Service Provider). Koncem tohoto roku měla doména .cz zhruba 400 registrací.²⁶

O tři roky později je již možné hledat informace v Obchodním rejstříku a počet domén se vyhoupl na více jak 18 tisíc. V roce 2002 dává vláda najevo význam Internetu zřízením ministerstva informatiky a současně počet domén atakuje hranici 115 000.

V této době už se dá hovořit o podobě Internetu v jaké ho známe dnes. Proto další milníky historie uvedu v části věnované pramenům autorského práva, které v tomto období procházelo bouřlivou změnou, a to jak v podobě výzev, které Internet přinášel, tak v podobě zapracování předpisů evropského práva do našeho právního řádu.

---

²⁶ <http://www.lupa.cz/clanky/casova-mapa-ceskeho-internetu/>

3. Právní prameny autorského práva

3.1 Úvod do problematiky autorského práva a práva informační společnosti

Těžištěm této kapitoly bude přehled legislativy, jež se specializuje na vztahy vzniklé v oblasti kyberprostoru, případně která tuto oblast upravuje. Ze své podstaty se jedná o oblast právní úpravy velmi čerstvou a novou, a to narozdíl od právní úpravy autorských práv a práv souvisejících, která tu s námi je doslova od „nepaměti“. Ani této oblasti se však nevyhnu, neboť je integrální součástí současných změn, na které musí informační společnost a doba reagovat. Nakonec neopomenou zmínit ani judikaturu, která je v některých zemích neoddiskutovatelným pramenem práva anebo alespoň interpretačním vodítkem. Tak jako je tomu ostatně i v České republice.

3.2 Způsoby vzniku současného autorského práva a práva informační společnosti

Ještě než zmíním první prameny práva, je potřeba popsat současný způsob přijímání legislativy, obzvláště pak ve vztahu k Internetu. Jeho nadnárodní charakter je pro národní zákonodárce velmi těžkou překážkou, ne-li doslova překážkou nepřekonatelnou. Z tohoto pohledu by pak byl jednotlivý postup vlád a zákonodárných sborů států velmi neefektivní. Princip personality a princip teritoriality byl donedávna shledávan jako dostatečný způsob pro určení rozhodného práva. Nicméně s vytvořením a rozšířením Evropské unie v kombinaci s Schengenskou dohodou, bylo a je zapotřebí vytvořit jednotný právní rámec, který zabezpečí stejná práva a povinnosti pro občany Evropské unie bez ohledu na občanství členského státu. Tato panevropská integrace má již dnes řadu úspěšných legislativních projektů, které byly přijaty a ovlivňují právní vztahy napříč evropským kontinentem.²⁷ Ve stínu těchto nařízení je třeba zmínit i snahu

---

²⁷ Nařízení Brusel I - nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

vzniknuvší na půdě třech holandských univerzit, jež si vytyčila za cíl kodifikaci evropského autorského práva.²⁸

Prostředí Internetu však přineslo i výzvu novou. Síť jako médium, které v případě demokratického světa defacto nemá hranice, je prostorem, který doslova volá po mezinárodních úmluvách a paktech. Prapůvodně jednolitý kontinent Pangea se do současné podoby rozpínal 2 miliardy let, aby se během pár let spojil v jeden kontinent virtuální. Pokusím se tedy i o zevrubnou analýzu současné mezinárodní spolupráce týkající se autorského i internetového práva.

3.3 Mezinárodní prameny práva autorského a práv souvisejících

Kodifikovaná ochrana autorského práva je s námi již více než 300 let.²⁹ Statut královny Anny vyhlášený v dubnu roku 1710 z dnešního pohledu zajišťoval majetková práva autora v délce trvání 14 let. Hlavním smyslem bylo přiblížit autorům majetkový prospěch, který byl v porovnání s tiskaři a knihkupci, zanedbatelný.³⁰ Skutečný základ autorského práva lze však nalézt až v Bernské úmluvě významné hlavně z důvodu jejího mezinárodního charakteru ochrany autorských práv.

Nařízení Řím I – nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 7. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

Nařízení Řím II - nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy

²⁸ <http://www.copyrightcode.eu/> - This Code is not a recodification of EU copyright law *tabula rasa*. Since European copyright law must operate within the confines of the international commitments of the European Union and its Member States, the Code takes account of the substantive norms of the Berne Convention and the TRIPs Agreement. Also, the members of the Group have found it hard to ignore the *acquis communautaire* in the form of seven Directives that the European legislature has produced in this field since 1991. However, the Code does on occasion deviate from the *acquis*, and therefore cannot be considered a mere restatement or consolidation of the norms of the directives.

²⁹ <http://blisty.cz/art/52011.html>

³⁰ PATRY, W. F.: Copyright law and practice, Volume 3, str. 1461 - *whereas printers, booksellers, and other persons have of late frequently taken the liberty of printing, reprinting, and publishing, or causing to be printed, reprinted, and published, books and other writings, without the consent of the authors or proprietors of such books and writings, to their very great detriment, and too often to the ruin of them and their families: for preventing therefore such practices for the future, and for the encouragement of learned men to compose and write useful books.....and that the author of any book or books already composed, and not printed and published, or that shall hereafter be composed, and his assignee or assigns, shall have the sole liberty of printing and reprinting such book and books for the term of fourteen years,.....*

Bernská úmluva (1886)

Prvním mezinárodním pramenem chránící duševní vlastnictví je Bernská úmluva (v revidovaném pařížském znění)³¹ o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1886. Tato dohoda zajistila minimální standard ochrany autorských práv cizích státních příslušníků ve státech, které dohodu podepsaly. Hlavním principem této dohody byla bezformálnost vzniku autorského práva a tento princip je vlastní kontinentálnímu modelu vzniku autorského práva dodnes. Československá republika vzniklá v roce 1918 přistoupila k úmluvě 22. února 1921. K poslednímu revidovanému znění pak přistoupila ČSSR v roce 1980³² s výhradou článku 33, který deklaruje věcnou příslušnost Mezinárodního soudního dvora v případě řešení sporu mezi signatářskými státy. Tato výhrada byla v roce 1991 vzata zpět.

Úmluva z Buenos Aires (1910)

Druhý právní systém je úzce spjat s anglosaskou právní kulturou a vychází z úmluvy podepsané v Buenos Aires v roce 1910. Tato úmluva pracuje s pojmy copyright a all rights reserved a byla podepsána Spojenými státy a zeměmi Jižní Ameriky. Není tajemstvím, že právě princip copyrightu je základem dualismu právních systémů, které se zabývají ochranou práv duševního vlastnictví. Aby bylo dílo v tomto systému chráněno, tak musí být úředně zaregistrováno a zároveň obsahovat copyrightovou doložku – známý symbol ©.³³

---

³¹ Bernská úmluva byla revidována vícekrát: 1908 (Berlín), 1928 (Řím), 1948 (Brusel), 1967 (Stockholm) a 1971 (Paříž) - http://www.wipo.int/treaties/en/ip/berne/trtdocs_wo001.html

³² Vyhláška č. 133/1980 ze dne 8. července 1980

³³ http://en.wikipedia.org/wiki/Copyright_notice

Všeobecná úmluva o právu autorském (1952)

Úmluva uzavřená v Ženevě měla za cíl rozšířit ochranu duševního vlastnictví do zemí, které nebyly členy žádné z předchozích úmluv (Sovětský svaz a rozvojové země), a které zároveň měly zájem na vzájemné ochraně duševního vlastnictví. Současně byl touto úmluvou překonán rozdíl mezi kontinentálním systémem autorského práva a systémem copyright, neboť se signatáři úmluvy staly jak Spojené státy, tak země Bernské úmluvy. Nicméně s přijetím dalších mezinárodních smluv – jmenovitě TRIPS, pozbyla tato úmluva na významu. V Československu nabyla úmluva účinnosti 6. ledna 1960.³⁴

Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO)

Jedna ze speciálních organizací Spojených národů³⁵ založená v roce 1967. Jde o vskutku světovou organizaci, neboť k dnešnímu dni je členem 185 států včetně Svatého stolce. Tato mezinárodní organizace kromě jiného zastřešuje celou řadu mezinárodních úmluv³⁶ a stává se tak místem spolupráce při vyvíjení ochrany duševního vlastnictví mezi státy. ČSSR se stala členem v roce 1970.³⁷

Světová obchodní organizace (WTO) a dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS)

Hlavní motiv vzniku této organizace lze spatřovat v podpoře mezinárodního obchodu, především pak jeho dohledem a liberalizací. Domnívám se, že dalším významným hybatelem určujícím vznik této organizace byl i konec studené války a pád železné opony. Rozvinutý západní svět cítil příležitost investovat do transformujících se zemí, zároveň chtěl mít ale jistotu zabezpečení svých investic v rozvíjející se éře globalizace. Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace nahradila Všeobecnou dohodu o clech a obchodu (GATT) a svoji činnost započala v roce 1995. Rozdíl je patrný

³⁴ Vyhláška č.2/1960 ze dne 29.prosince 1960

³⁵ <http://www.wipo.int/about-wipo/en/>

³⁶ <http://www.wipo.int/treaties/en/>

³⁷ Vyhláška č.69/1975 ze dne 13.ledna 1975

už z názvu – WTO je mezinárodní organizací s členy, kdežto GATT byla a mezi některými smluvními stranami stále je – multilaterální smlouva.

WTO je postavena na třech pilířích,³⁸ kterými jsou dohoda GATT pokrývající oblast obchodu s nezemědělským a zemědělským zbožím, dohoda GATS pokrývající oblast obchodu se službami a dohoda TRIPS pokrývající otázky práv duševního vlastnictví. Tento základní rámec pak doplňují Ujednání o řešení sporů a Mechanismus přezkumu obchodních politik členů WTO. Pro tuto práci je však zásadní dohoda TRIPS. Částečně se ještě vkrádá myšlenka, jaký je vztah mezi WTO a WIPO, neboť se činnosti těchto dvou organizací mohou zdát v určitém směru překrývající a konkurující. Už v článku 68 dohody TRIPS je však závazek Rady TRIPS navázat s orgány WIPO spolupráci.³⁹ Základnou vztahů mezi oběma organizacemi pak je Dohoda mezi WIPO a WTO,⁴⁰ která mimo jiné stanoví povinnosti vzájemného informování o právním vývoji v jednotlivých členských státech a zároveň vytváří rámec pro poskytování právně-technické pomoci pro rozvojové státy obou organizací.

Dohoda o právech duševního vlastnictví souvisejících s obchodem (TRIPS)

Tato dohoda, zvláště pak její vznik a přijetí, velmi výstižně ilustruje proces normotvorby, který je ovlivněn a zredukován na zájmy úzké skupiny ekonomicky nejsilnějších a nejrozvinutějších států. Organizace spojených národů (OSN) a rozhodování v rámci jejích orgánů působí těžkopádným dojmem. Konsensus napříč světovým společenstvím se stává o to složitější, oč se v dané chvíli jedná. Tento trend pak nutně vede k hledání cest nejmenšího odporu vně těchto mezinárodních institucí. Ve stínu těchto efektivnějších vyjednávání vznikla dohoda TRIPS. Ostatně právo duševního vlastnictví resp. předměty ochrany duševního vlastnictví jsou specifické zvláště tím, že se

³⁸ <http://www.mpo.cz/dokument7894.html>

³⁹ http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm8_e.htm - *The Council for TRIPS shall monitor the operation of this Agreement and, in particular, Members' compliance with their obligations hereunder, and shall afford Members the opportunity of consulting on matters relating to the trade-related aspects of intellectual property rights... a dále - In consultation with WIPO, the Council shall seek to establish, within one year of its first meeting, appropriate arrangements for cooperation with bodies of that Organization.*

Sloveso SHALL má v právních dokumentech direktivní význam odpovídající slovesu muset nikoliv smět.

⁴⁰ http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/wtowip_e.htm

koncentrují v nejvíce rozvinutých zemích světa, a tak se nelze divit, že na půdě OSN dochází k jisté disproporcii zájmů. Tlak zemí vyžadující ochranu duševního vlastnictví ostře kontrastuje s problémy a zájmy zemí nerozvinutého světa. I z tohoto důvodu byla dohoda TRIPS vyjednána mimo organizaci OSN (WIPO).

Podle Dobřichovského přinesla dohoda TRIPS celou řadu aspektů, které do té doby nebyly reflektovány žádnými podobnými mezinárodními smlouvami. Uvádí mezi ně mimo jiné zacházení podle nejvyšších výhod, zajištění vnitrostátního vynucení práv duševního vlastnictví a podřízení řešení sporů mezi státy zvláštnímu mechanismu WTO.⁴¹ Poprvé je na mezinárodní úrovni také zavedena autorskoprávní ochrana počítačových programů a ochrana databází (podle článku 10 mají mít stejnou ochranu jako díla literární podle revidované Bernské úmluvy).⁴² Co se délky ochrany týče byla tato prodloužena na nejméně 50 let po smrti autora.⁴³

3.4. Vývoj normotvorby v globalizovaném světě

Podle mého mínění inklinuje současný vývoj normotvorby v oblasti práv duševního vlastnictví k jistému legislativnímu objednávkovému systému, kdy se do role normotvůrce dostává subjekt, který spíše než zájmy společnosti občanské, reflektuje zájmy společností obchodních. Příkladem z poslední doby může být i dohoda ACTA, kterou velmi krásně vystihuje legenda o císařových nových šatech.⁴⁴ Poměrně bez

---

⁴¹ DOBŘICHOVSKÝ, T.: Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví, Linde Praha a.s.. 2004, str. 30

⁴² Sdělení č. 191/2005 - Dohoda TRIPS – Článek 10: Počítačové programy a sestavování údajů
1. Počítačové programy, ať již ve zdrojovém nebo strojovém kódu, budou chráněny jako literární díla podle Bernské úmluvy (1971).

2. Sestavování údajů nebo jiných materiálů, ať schopné zpracování počítačem nebo v jiné formě, které buď z důvodu výběru nebo uspořádání jejich obsahu představují duševní výtvar, bude chráněno jako takové. Tato ochrana, která nebude rozšířena na samotné údaje nebo materiály, nebude na újmu jakéhokoli autorského práva, spočívajícího v samotných údajích nebo materiálech.

⁴³ Ibidem - článek 12

⁴⁴ Tkalcí (společnosti IP průmyslu) ušili šaty pro panovníka (Rada EU a další země), které poddaní nevidí, protože k tomu nejsou způsobilí resp. jsou dle tkalců hloupí. Poddaní (uživatelská komunita Internetu) však lest prokoukli a své panovníky a zastupitele svou reakcí přinejmenším zaskočili.

skrupulí tento trend glosuje i YiJun Tian,⁴⁵ když stav vyjednávacích procesů označil jako podkopávání a ohrožování demokratických základů, a to ve prospěch společností s největším vlivem v oblasti duševního vlastnictví. Do jisté míry s ním souhlasím, neboť síla ekonomických subjektů pohybujících se na trhu duševního vlastnictví je hybnou silou současného globálního hospodářství. Na druhou stranu je třeba se distancovat od rétoriky některých glosátorů současného stavu právě ve vztahu k dohodě ACTA, jejichž prohlášení mají základ v konspiračních teoriích.⁴⁶ Dále se obsahem této mezinárodní dohody zabývám ve zvláštní části, která se věnuje jejím nejdiskutovanějším pasážím.

Určité riziko však v dlouhodobějším horizontu vidím právě v procesu přijímání obecně závazných norem a to zdaleka nejen na poli mezinárodním a v oblasti autorskoprávní. Výše uvedené příklady mohou být časem jen špičkou vrcholu pověstného ledovce.

Smlouva o právu autorském (WCT)⁴⁷ a Smlouva o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (WPPT)⁴⁸

Tyto dvě smlouvy někdy nazývané jako “Internetové smlouvy” reflektují technologický rozvoj Internetu v devadesátých letech a s tím spojené výzvy. Jedná se o mezinárodní smlouvy, které byly přijaty členskými státy WIPO v roce 1996. Náznaky vzniku těchto smluv se ovšem datují už k roku 1989. V té době se však přemýšlelo pouze o Protokolu, který by doplnil Bernskou úmluvu, nicméně vývoj následujících let vytvořil potřebu vyřešit nejen otevřené otázky z poslední revize Bernské úmluvy, ale i otázky

---

⁴⁵ TIAN, Y.: Re-thinking Intellectual property: The political economy of copyright protection in the digital era, str. 85 *It is noteworthy that, in recent years, the performances of some of the large IP companies and those of governmental administrations in developed nations (particularly the US) in international IP law bargaining processes have not only continuously undermined the international democratic regimes, but have also even begun to constitute a threat to domestic democratic regimes in their own countries.*

⁴⁶ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-a-technologie/162895-pirati-korporace-chteji-prostrednictvim-acta-ovladnout-internet/>

⁴⁷ Sdělení MZV o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském č.33/2002 Sb.m.s

⁴⁸ Sdělení MZV o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech č.48/2002 Sb.m.s.

autorského práva v digitální éře,⁴⁹ a proto bylo přistoupeno k úpravě v podobě úmluvy. Mezi nejdůležitější signatáře patřily Spojené státy americké (úmluva implementována do DMCA – Digital Millenium Copyright Act) a Evropská unie, která obsah úmluv vtělila do několika směrnic.⁵⁰

Budapešťská úmluva o počítačové kriminalitě (2001)

K jedné z hlavních funkcí státu patří bezpochyby zajištění bezpečnosti, a to jak ve vztahu k jemu samému, tak především k jeho obyvatelům. Organizovaný zločin jako negativní součást lidské existence vytváří mocné vztahy, které mnohdy konkurují, v horším případě pak suplují, základní funkce státu. A proto nutnost vzájemné spolupráce v boji proti organizovanému kyberzločinu přivedl Radu Evropy k vytvoření první dohody, která trestnou činnost páchanou prostřednictvím informačních technologií pokrývá.

Úmluva vstoupila v platnost v roce 2004 a k 28. 10. 2010 ji přijalo 46 států ale pouze 30 zemí ji ratifikovalo. Česká republika na svou ratifikaci teprve čeká. V roce 2006 byl k úmluvě přidán Dodatkový protokol obsahující trestný čin podněcování a rozšiřování rasistických a xenofobních myšlenek a materiálů prostřednictvím internetu. Dodatek je svým způsobem ústupkem Spojeným státům, které by jen stěží přistoupily k úmluvě v plném znění. Svoboda projevu vyjádřená v prvním dodatku ústavy Spojených států požívá takové ochrany, že lze projevovat beztrestně i obsah výslovně rasistický. Nelze nezpomenout jeden z prvních velkých internetových rozsudků týkající se svobody projevu mezi francouzskou organizací LICRA a americkou společností Yahoo! Inc. z roku 2000.⁵¹

Úmluva zavádí čtyři kategorie trestných činů, nicméně je třeba zmínit možnost výhrady členského státu k určitému trestnému činu a tím i jeho nestíhání.

---

⁴⁹ GOLDSTEIN, P.: International Copyright: Principles, Law, and Practice, str. 32

⁵⁰ Mezi nejdůležitější patří tzv. Informační směrnice (InfoSoc Directive) - Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society. Dále ve směrnici týkající se ochrany softwaru (Directive 91/250/EC) a databází (Directive 96/9/EC)

⁵¹ GOLDSMITH, J., WU, T.: Kdo řídí internet? Iluze o světě bez hranic – str. 18

- a) trestné činy proti utajení, celistvosti a dostupnosti počítačových dat a systémů
  - nedovolené získání přístupu k systému
  - nedovolené narušování komunikace
  - poškozování dat
  - narušování běhu informačních systémů
  - zneužití technických prostředků k výše uvedeným činům (včetně jejich držení)
- b) trestné činy související s počítači
  - padělání za užití počítače
  - počítačový podvod
- c) trestné činy související s obsahem
  - výroba, distribuce, získávání a držení dětské pornografie na datových nosičích
- d) trestné činy související s porušováním autorských práv a práv souvisejících

Z výčtu některých trestných činů je patrné, že náš trestní zákoník⁵² celou řadu skutkových podstat trestných činů obsahuje, nicméně se domnívám, že efektivita a vynutitelnost práva v prostředí Internetu potřebuje výraznější právní rámec, který právě tato úmluva přináší.

Jednotná legislativa v oblasti kyberzločinu pak bude s přibývajícími členskými státy zmenšovat prostor bezpečných přístavů (safe harbours), které svoji účelově děravou legislativou vytvářejí podmínky pro „territory shopping“ a tím významně chrání jádro organizovaného zločinu.⁵³

ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement) - Obchodní dohoda proti padělatelství

Mezinárodní vícestranná smlouva, která byla dána k podpisu 1. října 2011. Podpis Evropské unie a 22 členských států se stal součástí dohody 26. ledna 2012. Nicméně kombinace několika faktorů, mezi které lze zařadit poloutajené vyjednávání dohody,

---

⁵² SOKOL, T.: Postih počítačové kriminality podle nového trestního zákona, časopis Právní rádce 7/2009

⁵³ TÁBOROVÁ, A.: Veřejnoprávní ochrana informační společnosti a místní působnost práva, Revue pro právo a technologie, ročník 1, číslo 1, str. 38

mediální dezinterpretace ratifikovaného znění stejně tak jako jeho zaměňování s textem původním a fakt, že se dohoda dotýká vlastně každého, kdo má připojení k Internetu, vyvolala po celé Evropě vlnu nepokojů a demonstrací, které v konečném důsledku jen polarizovaly oba názorové tábory. Výsledkem je smlouva s bezmála mýtickým rozměrem, přičemž je velmi těžké předpovídat její další osud. Některé státy se od jejího přijetí už dokonce distancovaly.⁵⁴ Přijetí této dohody dle mého názoru celkem pěkně ilustruje situaci, kdy je potřeba najít jedno fungující globální řešení na stejný problém, který se odehrává v naprosto odlišných zemích a kulturách a to včetně těch právních. Jen v Evropě způsobuje rozdíl ve vnímání lidských práv a svobod celou řadu harmonizačních problémů. V případě celosvětové dohody se pak tyto rozdíly nestírají, ale naopak umocňují. Vznikají pak smlouvy plné kompromisů, které se léta lopotně vyjednávaly. Dohoda je v současné době na základě žádosti Evropské komise přezkoumávána Evropským soudním dvorem pro soulad s Chartou základních práv a svobod.⁵⁵

Samotný obsah smlouvy je členěn do šesti kapitol s celkem 45 články. Hned první článek jasně definuje vztah této dohody k ostatním mezinárodním smlouvám a to tak, že v žádném případě neruší žádné závazky smluvních stran k těmto smlouvám. Obsah druhé kapitoly nazvané Právní rámec pro prosazování práv k duševnímu vlastnictví pak přinesl onu zmiňovanou mediální bombu. A to ve třetím oddíle v článcích 13 a 14 týkajících se Rozsahu opatření na hranicích. Smyslem článků je bezpochyby legitimní snaha zabránit mezinárodnímu pohybu a obchodu zbožím, které je buď paděláno (nejčastěji oblečení), anebo porušuje právo duševního vlastnictví (DVD, software). Úskalím celé definice je vágnost obsažená v článku 14 odst. 2, kde se hovoří o malém množství zboží neobchodní povahy v osobním zavazadle cestujícího. Pouhá možnost a nikoliv už ale explicitní upuštění od uplatnění tohoto článku byla v médiích náležitě „odměněna“.⁵⁶ Internetová i tištěná média včetně televizního zpravodajství se předháněla v zaručených zprávách o

---

⁵⁴ http://www.scotsman.com/news/international/poland_and_slovenia_back_away_from_acta_1_2124655

⁵⁵ <http://www.out-law.com/en/articles/2012/april/commission-asks-ecj-to-assess-actas-compliance-with-fundamental-rights/>

⁵⁶ <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/odbornici-dohoda-acta-je-vagni-a-muze-zmenit-internet/748010>

budoucích kontrolách na hranicích.⁵⁷ Už méně se však informovalo o tom, že právě v takovémto režimu dnes celní správa funguje.⁵⁸

V kapitole 2 jsou pak dva oddíly, které mají signatáře nasměrovat k vytvoření legálního rámce pro občanskoprávní a trestněprávní prosazování. I přes značně vágní formulaci požadavků je patrné, že naše vnitrostátní právo je s uvedenými oddíly v souladu, a to konkrétně v § 40-45 AutZ týkající se ochrany práva autorského a zároveň v § 270 TrZ týkající se porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi.

Jedinou oblastí, která zaslouží větší pozornost, je z mého pohledu ta v článku 27 nazvaná Prosazování práv k duševnímu vlastnictví v digitálním prostředí. I přes opětovnou vágnost ustanovení je patrné, že spolupráce “podnikatelských kruhů” bude nezbytnou součástí prosazování práv. Mezi podnikatelské kruhy lze pak nepochybně řadit všechny články tvořící Internet a jeho obsah. Výsledkem budou různé přesuny odpovědnosti mezi poskytovateli služeb informační společnosti. Otázkou tak zůstává, zda bude mít koncový uživatel z těchto přesunů užitek, anebo bude jeho obětí (zákon HADOPI).

Celkově však lze medializaci této dohody vnímat jako nebezpečný fenomén informační a mediální společnosti, kdy se skutečná podstata nějakého věcného problému interpretuje prostředky infotainmentu s tím rozdílem, že místo zábavy je mu vnucován nějaký anonymní zájem. Velmi trefně to pak vystihnul Ivo Telec, když rozruch kolem zmiňované dohody označil za falešný a zavádějící.⁵⁹

---

⁵⁷ <http://tn.nova.cz/zpravy/domaci/on-line-ptejte-se-na-utoky-hackeru.html>

⁵⁸ <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/kompetence/Stranky/default.aspx> - Kontrola ochrany práv duševního vlastnictví Zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví; zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele; nařízením Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003, o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo; nařízením Komise (ES) č. 1891/2004 ze dne 21. října 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízením Rady (ES) č. 1383/2003 o zásahu celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení některých práv k duševnímu vlastnictví a opatření, která mají být přijata vůči zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo).

⁵⁹ „Rozruch kolem ACTA je falešný a zavádějící. Jedná se o politickou demagogii tzv. pirátských politických stran a o projev určité politické ideologie, který nemá s právem a mezinárodním obchodem nic společného. V podstatě jde o projev naprosté sociální dezorientovanosti, osobní lidské nezralosti a zejména mimořádné podezřívavosti vůči

3.5. Exkurs do aktuální autorskoprávní ochrany v americkém právu

Samotná podstata Internetu a autorských práv je do určité míry základním stavebním kamenem pro komparaci právních úprav napříč kontinenty. V případě, že by se jednalo o nějaký institut rodinného nebo dědického práva, lze si jen těžko představit situaci, která se v nedávné době na evropském kontinentu odehrála. Proti připravovaným americkým zákonům SOPA a PIPA,⁶⁰ které bych se nebál označit termínem Copyright 2.0⁶¹ se demonstrovalo, a to nejen virtuálně. Nutno podotknout, že je to právě americký zábavní a technologický průmysl, který udává směr budoucího vývoje. Ostatně první tři nejcennější korporátní značky světa patří společně s ostatními z oblasti Internetu a jejich kombinované ocenění dosahuje hodnoty bezmála 400 miliard dolarů.⁶² Z mého pohledu nás tak v následujících letech čeká období testování hranice demokracie a svobody.

SOPA – Stop Online Privacy Act

Návrh amerického zákona, který se snaží omezit počítačové pirátství, a to velmi svérázným způsobem.⁶³ Určitá část zákona by dokonce za jistých okolností vystavovala české subjekty americké jurisdikci.

Nejkontroverznější částí zákona je pravděpodobně oddíl 102 definující ochranu amerických zákazníků a zakazující americkým společnostem spolupráci se zahraničními weby, které porušují autorské právo. První část tedy americkým uživatelům přináší cenzuru, ta druhá pak českým uživatelům například nemožnost používat na českých stránkách různé platební brány (PayPal), nebo dokonce platební karty (Visa, Mastercard).

---

státním orgánům, na které ovšem nelze budovat normální společenskou komunikaci," dostupné na - <http://lemur.mu/nazory/85-publicistika/1067-pravnik-ivo-telec-rozruch-kolem-acta-je-politicka-demagogie>

⁶⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Protests_against_SOPA_and_PIPA

⁶¹ Úmyslně jsem použil paralelu k pojmu Web 2.0 - http://cs.wikipedia.org/wiki/Web_2.0.

⁶² http://www.millwardbrown.com/libraries/optimor_brandz_files/2011_brandz_top100_chart.sflb.ashx

⁶³ <http://www.opencongress.org/bill/112-h3261/show> - *This bill would establish a system for taking down websites that the Justice Department determines to be dedicated to copyright infringement. The DoJ or the copyright owner would be able to commence a legal action against any site they deem to have "only limited purpose or use other than infringement," and the DoJ would be allowed to demand that search engines, social networking sites and domain name services block access to the targeted site.*

To vše v situaci, kdy národní legislativy vnímají některé prvky autorského práva diametrálně odlišně (viz volné užití díla).

Je sice pravda, že zablokování stránky se nevyhne soudnímu projednání, nicméně je třeba brát v potaz fakt, že touha neamerických provozovatelů webu vystupovat před americkým soudem nebude příliš velká. Nadto si stěžovatel může dokonce požádat o soudní příkaz nařizující společnostem podléhajícím americkému právu, zastavení služeb žalovanému – nejčastěji to budou asi výše uvedené platební metody. Tímto způsobem by mohlo docházet k celosvětovému mrzačení upload serverů a serverů, jejichž obsah je tvořen z převážné většiny uživateli (tzv. user generated content weby).

Další komplikace vzniknou, když zjistíme, že pod pojem „internet site“⁶⁴ je třeba zahrnout i odkaz. To pak činí problém už jen u pouhého odkazu na stránku, která porušuje dle SOPA autorské právo. V případě Wikipedie by aplikace takto schváleného zákona měla téměř likvidační charakter, neboť všechny kontextové linky na stránky porušující autorské právo by musely být smazány. Otázkou je, jestli právě tento bod a tento zákon nezmění směřování Internetu od relativně svobodné společnosti k té vaporizující orwellovské. Jak jinak nazvat encyklopedii, která se zbavuje částí hesel, která jsou „nevhodná“?

Osobně vidím velkou naději v nepřijetí tohoto zákona v této podobě, a to z toho důvodu, že proti sobě staví největší hráče internetového trhu. Je to neustálý boj a snaha jedné skupiny (Motion Picture Association of America – MPAA, Recording Industry Association of America - RIAA) přenést co největší díl odpovědnosti na skupinu druhou. Služby této druhé skupiny jsou přitom zneužívány, a zároveň je též prostřednictvím těchto služeb autorské právo porušováno (YouTube, Facebook, Megaupload, Rapidshare). Na úplný závěr bych zmínil jeden paradox. Zatímco finanční podpora prosazující tento zákon zhruba devítinásobně převýšila částku, která byla investována v neprospěch přijetí,⁶⁵ tak v oblasti podpory internetové komunity byl tento poměr přesně obrácený. Více jak 1 miliarda uživatelů byla pak 18. ledna 2012 skrze své

---

⁶⁴ INTERNET SITE- *The term 'Internet site' means the collection of digital assets, including links, indexes, or pointers to digital assets, accessible through the Internet that are addressed relative to a common domain name or, if there is no domain name, a common Internet Protocol address.*

⁶⁵ <http://maplight.org/us-congress/bill/112-hr-3261/1019110/total-contributions>

oblíbené stránky upozorněna, že něco s Internetem nemusí být v budoucnosti v pořádku.⁶⁶ Americké národní heslo E pluribus unum, tak bylo představeno v úplně nových souvislostech.

PIPA - Protect Intellectual Property Act

Hned v úvodu bych rád zmínil rozdíly mezi PIPA a SOPA, které nebyly příliš zdůrazňovány ve sdělovacích prostředcích. SOPA vznikla a je diskutována na půdě Sněmovny reprezentantů, zatímco PIPA je z dílny senátorské. Velký rozdíl je i ve stadiu přijímání jednotlivých návrhů zákonů. Zatímco projednávání SOPA bylo zastaveno na dobu neurčitou, PIPA pod takovým tlakem veřejnosti nebyla proto je návrh projednáván i nadále. Další šance pro přijetí PIPA narozdíl od SOPA je v tom, že je umírněnější a například vyhledávače podle návrhu PIPA nemusí odstraňovat indexy obsahující zahraniční stránky s obsahem porušujícím autorská práva. Toto ustanovení by pravděpodobně osvobodilo i další weby, jejichž obsah je vytvářen uživateli, což by vzalo výrazný argument odpůrcům SOPA.⁶⁷

Závěrem bych k oběma návrhům ještě rád poznamenal, že svým přístupem, který se týká blokování DNS (konkrétních stránek) by docházelo k jistému fragmentarizování a rozpadu Internetu v podobě, v jaké ho známe dnes. Tento vývojový trend je pak v ostrém protikladu k doporučením⁶⁸ Rady Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, která jasně definovala přístupy k vytváření právních rámců v oblasti Internetu. Mezi tyto principy patří mj. podpora a ochrana celosvětového toku volného přenosu informací (*Promote and protect the global free flow of information*), podpora otevřeného a vzájemně propojeného Internetu (*Promote the open, distributed and interconnected nature of the Internet*) či podpora a zpřístupňování přeshraničních služeb (*Promote and enable the cross-border delivery of services*).

---

⁶⁶ <http://sopastrike.com/numbers/>

⁶⁷ <http://socialmediacollective.org/2012/01/17/whats-the-difference-between-sopa-and-pipa/>

⁶⁸ <http://www.oecd.org/dataoecd/11/58/49258588.pdf>

3.6. Prameny autorského práva v komunitárním právu

Zelené knihy

Hnací silou evropské intergrace byla od počátku snaha o vzájemnou hospodářskou spolupráci. A právě povaha autorských práv z pohledu jejich ekonomického významu a potenciálně efektivnější správy byla impulsem pro orgány evropského společenství. Komise jako nadnárodní integrující orgán evropských společenství, v jejíž pravomoci je tvorba legislativních předpisů resp. předkládání jejich návrhů, pak formou zelených knih vytváří prostředí a rámec pro kvalifikovanou diskusi o věcném záměru. V roce 1988 tak světlo světa spatřila Zelená kniha o autorském právu a technologických výzvách.⁶⁹ Komise vymezila šest oblastí, které měly být později regulovány směrnicemi. Konkrétně šlo o tyto oblasti úpravy.⁷⁰

- a) pirátství (vynucování práv duševního vlastnictví)
- b) domácí kopírování
- c) právo na šíření a vyčerpání práv
- d) počítačové programy
- e) databáze
- f) dvoustranné a vícestranné mezinárodní vztahy

Na základě této zelené knihy byly přijaty následující směrnice.

Směrnice Rady 91/250/EHS o právní ochraně počítačových programů

Jde o vůbec první regulaci autorského práva komunitárním předpisem. Tento právní předpis byl v roce 2009 nahrazen konsolidovanou směrnicí 2009/24/ES, která

⁶⁹ http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/documents/documents_en.htm#other

⁷⁰ VAN EECHOUD, M.: Harmonizing European Copyright Law: The Challenges of Better Lawmaking, kapitola 1, str. 6

reflektuje přijaté změny.⁷¹ Obě tyto směrnice definují počítačové programy jako autorská díla, která požívají stejné ochrany jako díla literární ve smyslu Bernské úmluvy. Autorovi zabezpečují výlučná práva v článku 4:

- a) právo povolit dočasnou nebo trvalou kopii (čl.4 odst. a)
- b) právo povolit překlad nebo změnu programu (čl.4 odst. b)
- c) právo na rozšiřování, včetně půjčování (čl.4 odst. c)

a zároveň jeho práva omezují článkem 5

- d) do zdrojového kódu lze vstoupit v případech, které jsou nutné k zabezpečení plynulé funkcionality programu (čl.5 odst. a)
- e) právo vytvořit jednu zálohovací kopii programu oprávněným držitelem (čl.5 odst. b)
- f) právo zkoumat, pozorovat, studovat a testovat fungování počítačového programu s cílem zjistit na jakém principu funguje (čl.5 odst. c)

Spor se vedl o článek 6, týkající se dekompilace programu neboli získání zdrojového kódu programu. Výsledkem silné softwarové lobby jsou práva dekompilátora značně redukována a to na nejnужnější možnou míru – pro případy zajištění fungování (interoperability) programu s jinými programy.

Směrnice Rady 92/100/EHS o pronájemním a výpůjčním právu a o určitých právech souvisejících s autorským právem v oblasti duševního vlastnictví

O rok později byla schválena směrnice týkající se práva veřejného půjčování a pronajímání, která měla zásadní legislativní dopad pro řadu zemí. Její harmonizované znění je dnes vtěleno do směrnice 2006/115/ES.

Tím, že spousta států měla před přijetím této směrnice své vlastní předpisy vztahující se k právu veřejného půjčování (PLR - public lending right),⁷² nevyhnu se následná implementace do vnitrostátního práva těchto zemí značným obtížím. Zvláště pak

⁷¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:111:0016:0022:EN:PDF>

⁷² http://en.wikipedia.org/wiki/Public_Lending_Right

Belgie⁷³ a Portugalsko⁷⁴ dosáhlo neimplementací těchto směrnic odsuzujících rozsudků u Evropského soudního dvora. Celkový přehled vystihující problematiku práva veřejného půjčování a následně složitý přechod evropských států pod křídla uvedené směrnice podává přednáška z konference IFLA.⁷⁵

Součástí této směrnice je i stanovení minimálních standardů ochrany práv souvisejících s právem autorským, a to konkrétně u ochrany majetkových práv výkonného umělce, práv výrobce zvukového záznamu, práv výrobce zvukově obrazového záznamu a práv vysílatele. Nejkratší možná délka ochrany práv byla stanovena na 20 let od vytvoření výkonu, pořízení záznamu nebo od prvního odvysílání. Délku ochrany zde nezmiňují náhodou a v dalších pasážích se budu snažit upozornit na její výrazné prodlužování.

Směrnice 93/98/EHS o harmonizaci doby ochrany práva autorského a určitých práv s ním souvisejících – nahrazena směrnicí 2006/116/ES

Jedna ze směrnic, která je dle mého názoru v příkrém rozporu s preambulí WCT, která výslovně zmiňuje zachování rovnováhy mezi právy autorů a nejširším veřejným zájmem. RBÚ v článku 7 odst. 1 uvádí délku ochrany díla po dobu autorova života a 50 let po jeho smrti.⁷⁶ A právě tato směrnice měla nastavit jednotný rámec délky ochrany pro oblast Evropské unie. Délka 70 let byla vybrána tvůrci směrnice z pragmatického důvodu. Bernská úmluva už v prapůvodním znění z roku 1886 počítala s ochranou, která potrvá dvě lidské generace po smrti autora. Z objektivních důvodů, které lidský život v 20. století znatelně zkvalitnily a prodloužily, je možné vyvozovat i odůvodnění, že lhůta 50 let je nedostačující. Někdy se uvádí ještě jeden důvod pro delší ochranu, a to přijetí takové

---

⁷³ Case C-271/10 VEWA v. Belgische Staat – ESD rozhodl v neprospěch Belgie pro nesoulad královského dekretu se směrnicí 92/100/EHS a to tak, že článek 5 odst. 1 předmětné směrnice brání takové právní úpravě (dekret – pozn. autora), jakou je právní úprava dotčená v původním řízení, která zavádí systém, podle něhož se výše odměny, která se odvádí autorům za veřejné půjčování počítá výlučně v závislosti na počtu vypůjčitelů zaregistrovaných u veřejných zařízení a na základě stanovené paušální částky za každého vypůjčitele a každý rok (částka odpovídala 1€ za dospělého a 0,50€ za dítě.

Více na <http://www.ifrro.org/content/ecj-ruled-belgian-plr-case-case-c-27110-vewa-v-belgische-staat>

⁷⁴ C-61/05 – Komise v. Portugalsko – chybná implementace směrnice

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=56482&doclang=en&mode=&part=1>

⁷⁵ <http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus61/pujcovani.htm>

⁷⁶ *The term of protection granted by this Convention shall be the life of the author and fifty years after his death.*

délky ochranné lhůty, která by odpovídala členskému státu s nejdelší ochranou. S tímto argumentem se však nelze ztotožnit, neboť právě jeho délka byla v době přijetí směrnice ve Francii i Španělsku shodně 80 let po smrti autora. Právě nutnost jednotné úpravy pak nejlépe ilustruje zajímavý rozsudek Soudu v případě Puccini.⁷⁷

Novelizující směrnice číslo 2011/77/EU už jen dokresluje absurdní délku ochrany majetkových práv na prahu třetího tisíciletí. Tato směrnice rozšířila délku ochrany i pro výkonné umělce a výrobce zvukového záznamu a to na 70 let od podání výkonu resp. pořízení záznamu. Z odůvodnění lze vyčíst, že „výkonní umělci obvykle zahajují svou kariéru v mladém věku a stávající doba ochrany 50 let vztahující se na záznamy výkonů často nechrání jejich výkony po celou dobu jejich života. Proto ke konci svého života zažívají někteří výkonní umělci propad příjmů.“⁷⁸ Osobně si však myslím, že za touto novelizací stojí silná skupina „výrobců zvukového záznamu“, která nechce přijít o hudebně tučná šedesátá léta.

Směrnice Rady 93/83/EHS o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu

Pro přehlednost uvádím i tuto směrnici, která reguluje vztahy mezi vysílatelem satelitního signálu a oprávněnými držiteli autorských práv.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES o právní ochraně databází

Směrnice definuje předmět ochrany jako soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření. Je

---

⁷⁷ C-360/00 Land Hessen v. G. Ricordi & Co. Bühnen- und Musikverlag GmBh – v předmětném sporu šlo o odehrání opery La Bohème od G.Pucciniho, který zemřel 29. listopadu 1924. K odehrání došlo v sezóně 1993/94 bez svolení držitele autorských práv. Podle italského práva platného v té době byla délka ochrany 56 let. Podle německého práva však délka ochrany byla 70 let po smrti autora – tzn. ochrana vypršela až ke koncem roku 1994. ESD rozhodl ve prospěch žalobce, neboť se zde jednalo o porušení zásady nediskriminace. Italský autor, tak musí být chráněn v Německu podle místního práva bez ohledu na to, jestli mu právo svědčí v jeho domovské zemi.

⁷⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:265:0001:0005:CS:PDF> - str. 1 odst. 5

zajímavé, že v případě elektronických databází pod ochranu této směrnice nespadá samo aplikační rozhraní, které nám obsah databáze prezentuje. Aplikace je tak chráněna jako počítačový program podle Směrnice Rady 91/250/EHS o právní ochraně počítačových programů. Tato směrnice mj. zavádí právo sui generis pro pořizovatele databáze, které má podporovat a chránit investice do systémů ukládání a zpracování údajů. Toto právo je však podmíněno podstatným kvalitativním nebo kvantitativním vkladem do databáze.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES o právu na opětný prodej ve prospěch autora originálního díla uměleckého

Šestici směrnic „první generace“⁷⁹ věnující se technologickým výzvám uzavírá směrnice, která harmonizuje a v některých zemích (Irsko, Nizozemí, Rakousko a Velká Británie – výčet zemí v době přijetí směrnice) teprve zavádí tzv. právo na odměnu⁸⁰ při opětovném prodeji uměleckého díla. V Evropské unii totiž docházelo k efektu, kdy majitelé uměleckých děl prodávaly tyto přes aukční kanceláře v zemích, kde právo na slušné vypořádání neexistovalo. Toto právo a povinnost není absolutní a nelze ho uplatňovat vůči všem. Povinnost platit odměnu se týká ponejvíce profesionálů obchodujících s uměním.

Zelená kniha o autorském právu a právech s ním souvisejících v informační společnosti (1995)

Až tato druhá kniha plně reflektuje a plně si uvědomuje význam informační společnosti. Ostatně už hned první kapitola popisuje, jak by informační společnost měla fungovat a korelovat s jednotným vnitřním trhem.

---

⁷⁹ http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/documents/2002-fordhamspeech-reinbothe_en.htm

⁸⁰ Často také nazýváno jako právo na slušné vypořádání, franc. droit de suite, angl. royalties

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“)

Směrnice zavedla celou řadu, pro evropské právo dosud neznámých, pojmů. Definiuje například poskytovatele, uživatele služby, spotřebitele nebo služby informační společnosti.

Další ustanovení se pak týkají problému spamu (nevyžádaných obchodních sdělení) a ochrany spotřebitele (uzavírání smluv v prostředí Internetu). Pro tuto práci významné odpovědnostní vztahy v rámci Internetu jsou pak popsány v čl. 12-15.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (informační směrnice)

Stěžejní směrnice z pohledu komunitárního práva, neboť implementuje WCT, aby se Společenství mohlo stát signatářem a stejně tak obsahuje i některé aspekty uvedené v Zelené knize (1995). Nejvýznamnější body této směrnice shrnul ve své knize Dobřichovský:⁸¹

- a) z režimu autorskoprávní ochrany je vyjmuta dočasná kopie (technologická rozmnoženina), která nemá žádný hospodářský význam a je nedílným výsledkem přenosu (caching)
- b) technické prostředky ochrany, které mají zabránit určitému nakládání s dílem bez vědomí a svolení držitele práv. Tento bod je v praxi hodně diskutován v souvislosti s prolamováním různorodých ochran a patří pod správu digitálních práv (DRM – Digital Rights Management). Jde o zřejmou implementaci článku 11 WCT.
- c) výslovné právo na užití díla, výkonu, zvukového záznamu, prvotního záznamu filmu a vysílání v digitálním prostředí tzn. v prostředí Internetu

---

⁸¹ DOBŘICHOVSKÝ, T.: cit. dílo, str. 57-60

Na český autorský zákon, který byl schválen a publikován o rok dříve však přijetí této směrnice nemělo zásadní vliv. Hlavním důvodem bylo to, že obsah projednávané směrnice byl do připravovaného autorského zákona transponován ještě před jejím plným schválením a v souladu s Evropskou dohodou o přidružení dokonce i před přistoupením České republiky k Evropským společenstvím.⁸² Vzniklé rozdíly pak byly zhojeny tzv. euronovelou,⁸³ která náš právní řád s výše uvedeným předpisem plně sesynchronizovala.

Zelená kniha o boji proti padělání a pirátství ve vnitřním trhu (1998)

Snaha o regulaci strmě rostoucího poškozování autorských práv v rámci vnitřního trhu vedla Evropské společenství nejprve ke zhodnocení aktuálního stavu jak faktického, tak legislativního,⁸⁴ aby následně Komise vytvořila Akční plán na zlepšení a posílení způsobu boje proti padělání a pirátství v rámci vnitřního trhu (2000). Během dalších tří let vznikala směrnice, která byla nakonec schválena v dubnu 2004, těsně před rozšířením Evropské unie o dalších 10 zemí. Toto urychlení však mělo i svá úskalí. Spousta dlouhodobě diskutovaných opatření nebyla z důvodu své kontroverznosti přijata (např. náhrada škody ve výši dvojnásobku obvyklých licenčních poplatků).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví (směrnice IPRED)⁸⁵

Už z názvu je patrné, že právě tento normativní akt měl postihnout problematiku potírání pirátství. Směrnice negarantuje žádná nová autorská práva, ale snaží se

---

⁸² KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J.: Občanské právo hmotné 3 - Závazkové právo, 4. aktualizované a doplněné vydání, ASPI 2007, str. 170

⁸³ zákon č. 216/2006 - Parlamentu České republiky, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

⁸⁴ http://europa.eu/documents/comm/green_papers/pdf/com98_569_en.pdf - str. 7 - "Assess the economic impact of counterfeiting and piracy in the Single Market, review the existing legislation in this field, while at the same time identifying the problems and the improvements to be made on the legal front and examine the need for Community action in this sphere in the light of the objectives of the Single Market."

⁸⁵ Reakce internetové komunity na sebe nenechala dlouho čekat - <https://www.ipredator.se/> - ve stručnosti se jedná o takovou síťovou architekturu, která zabezpečí, že pohyb a činnost na Internetu je absolutně anonymní.

harmonizovat prostředky k prosazování práv z duševního vlastnictví, takže je z větší části tvořena procesněprávními instituty (povinnost porušovatele předložit příslušné důkazy, prozatímní a preventivní opatření, soudní zákazy, ustanovení o náhradě škody, náklady sporu, zveřejnění rozhodnutí).

Působnost však byla omezena výlučně na oblast soukromého práva, když v článku 2 odst. 3 písm. b) a c) stanoví, že se nevztahuje na právo trestní.

Ohledně uplatňování této směrnice byla na sklonku roku 2010 vydána Komisí hodnotící zpráva.⁸⁶ Ze shrnutí obsaženém v tomto prvním hodnocení dopadu směrnice je mimo jiné též patrné, že od doby, kdy byla přijata a provedena ve členských státech, bylo dosaženo pozoruhodného pokroku. Směrnice nastolila přísné evropské právní normy pro dodržování různých typů práv, která jsou chráněna nezávislými právními režimy. Navzdory celkovému zefektivnění řízení potřebných k zajištění dodržování práv, jsou však značný objem a finanční hodnota případů porušení práv duševního vlastnictví stále znepokojující. Jedním z důvodů je nebyvalý nárůst příležitostí k porušování práv duševního vlastnictví prostřednictvím Internetu. Při koncipování uvedené směrnice nebyla tato problematika vzata v úvahu. Internet a digitální technologie dodaly dodržování práv duševního vlastnictví nový a obtížně uchopitelný rozměr. Na jednu stranu tvůrci, vynálezci a jejich obchodní partneři našli díky Internetu nové způsoby, jimiž mohou své výrobky uvádět na trh, na druhou stranu Internet rovněž otevřel prostor pro nové formy porušování práv a ukazuje se, že proti některým z nich není lehké bojovat.

Na základě této směrnice byla otevřena konzultace,⁸⁷ do které mohl přispívat kdokoli a která bude s největší pravděpodobností podkladem pro novelizaci současné směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví, případně pro směrnici novou, výstižně v článku⁸⁸ Jiřího Peterky nazvanou Euro ACTA. Tyto změny budou souviset s větší odpovědností internetových providerů, nastolením nových pravidel týkajících se ochrany osobních údajů a zároveň se počítá i s novým způsobem stanovení náhrady škody při porušení autorských práv.

⁸⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0779:FIN:CS:HTML>

⁸⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2011/intellectual_property_rights/summary_report_replies_consultation_en.pdf

⁸⁸ <http://www.lupa.cz/clanky/euro-acta-muzete-se-vyjadrit/>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES o uchovávání údajů

Právní předpis, který vyvolal spoustu otázek týkající se osobní svobody a jejího omezování v podobě tzv. „data retention“ čili uchovávání dat o elektronickém pohybu na Internetu. Směrnice se však týká i telefonních hovorů a textových zpráv, přičemž stanovuje lhůtu 6-24 měsíců, po kterou by poskytovatel připojení měl povinnost zachovávat údaje o datovém provozu skrze jeho zařízení. Tato směrnice je rozšířením předchozího právního rámce, který byl položen ve směrnici 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací. Obě jsou pak základem tzv. Evropského regulačního rámce pro elektronickou komunikaci.

Zelená kniha o autorském právu v znalostní ekonomice (2008)

Dokument se zabývá otázkami, které souvisí s informační společností a které jsou orientovány směrem ke znalostní ekonomice. Té se dostalo vůdčího postavení díky globalizaci a informačním technologiím. Definice znalostní ekonomiky je obtížná, nicméně lze říci, že mezi její nejcharakterističtější atributy patří vzdělání společnosti a podpora výzkumu. Není proto náhoda, že právě Komise zmínila jako „pátou svobodu“ vnitřního trhu svobodu volného pohybu znalostí a inovací.⁸⁹ Kniha se zabývá výjimkami a omezeními, která byla zavedena Informační směrnicí a směrnicí o právní ochraně databází s ohledem na jejich účinnost v době digitálního šíření informací.

---

⁸⁹ In its review of the Single Market the Commission highlighted the need to promote free movement of knowledge and innovation as the "Fifth Freedom" in the single market. The Green Paper will focus on how research, science and educational materials are disseminated to the public and whether knowledge is freely circulating in the internal market at http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/copyright-infso/greenpaper_en.pdf

3.7. Vnitrostátní úprava autorského práva a práva informační společnosti

3.7.1. Vnitrostátní ústavní předpisy

Veškeré zákonodárství je v demokratických zemích zastřešeno zákony majícími ústavní povahu a konstituujícími základní vztahy mezi státem, občanem, člověkem. Nejinak je tomu u nás, a proto si dovolím zmínit některé články z Ústavy České republiky a zvláště pak z Listiny základních práv a svobod (LZPS), která je součástí ústavního pořádku.⁹⁰ Zmíním je hlavně z toho důvodu, že současný trend evropského a mezinárodního zákonodárství se velmi často těchto základních hodnot dotýká.

Jeden z ústavních principů říká, že každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá⁹¹. Toto právo je potvrzeno v LZPS v čl. 2 odst. 3 a dále též rozvedeno v principech dalších právních odvětví např. trestního práva.⁹² Touto citací chci jen upozornit na oblast vztahů, které živelně vznikají v prostředí Internetu, aniž by je upravoval nějaký právní předpis. Jako příklad uvedu zdanění příjmů ve virtuálních měnách, nebo virtuální shromáždění.

Oblast soukromého práva má oproti právu veřejnému alespoň tu výhodu, že lze v případě podobného případu použít tzv. analogii práva. Tato možnost je však předpisům práva veřejného zapovězena stejně tak jako extenzivní výklad zákonných ustanovení.

Dalším významným prerogativem v oblasti ústavních práv je výlučnost soudní moci. Žádné základní právo ani svoboda nemohou být vyloučeny z dosahu soudní ochrany, což znamená, že právní řád ČR musí zajišťovat, aby ohledně těchto práv a svobod mohl rozhodovat soud.⁹³ Právě citované ustanovení zde nezmiňuji náhodou, neboť zákonodárci Francouzské republiky chtěli toto právo omezit, když měl určitá

⁹⁰ Čl. 3 a čl. 112 odst. 1 - Ústavy České republiky

⁹¹ Čl. 2 odst. 4 - Ústavy České republiky

⁹² § 1 zákona č. 40/2009 Sb. – Trestní zákoník, který považuje čin za trestný, jen pokud jeho trestnost byla zákonem stanovena dříve, než byl spáchán tzn. zákaz retroaktivity

⁹³ HENDRYCH, D., SVOBODA, C. a kol.: Ústava České republiky. Komentář, C.H.Beck, Praha 2003, str. 5 - čl. 4

jednání osob posuzoval nikoliv soud, ale úřad. Francouzský ústavní soud však toto ustanovení zrušil.⁹⁴

V oblasti lidských práv, která jsou nám garantována LZPS a která jsou nezadatelná, nezcizitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná, je třeba zmínit ta, která nejvíce souvisí s prostředím Internetu. Nejvíce ohrožená práva jsou:

- 1) nedotknutelnost osoby a jejího soukromí⁹⁵ – v poslední době nejčastěji skloňovaná s judikátem, který se týkal uchovávání provozních a lokalizačních údajů⁹⁶
- 2) ochrana osobnosti⁹⁷ - pokrývající právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a dobrého jména. I v tomto případě se již objevuje judikatura zrcadlící spory vzniklé v prostředí Sítě⁹⁸
- 3) ochrana listovního tajemství⁹⁹ – tato ochrana je nedílnou součástí Internetu jako komunikačního nástroje
- 4) svoboda projevu a právo na informace¹⁰⁰ - cenzura je nepřijatelná vyjma nezbytných zákonných omezení sloužících k ochraně práv a svobod druhých, k zajištění bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti, ochrany veřejného zdraví a mravnosti. Relativně čerstvý rozsudek vrchního soudu¹⁰¹ toto právo jednoznačně potvrzuje.

3.7.2. Vnitrostátní zákonné právní předpisy

Autorský zákon (zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů)

---

⁹⁴ Rozhodnutí Francouzské ústavní rady 2009-580 a 2009-590
<http://www.lupa.cz/clanky/stalo-se-digitalni-gilotina-ve-francii-narazila/>

⁹⁵ Čl. 7 odst. 1 LZPS

⁹⁶ Pl. ÚS 24/10 ze dne 22.03.2011 publikovaného pod č. 94/2011 Sb. Shromažďování a využívání provozních a lokalizačních údajů o telekomunikačním provozu

⁹⁷ Čl. 9 odst. 9 LZPS

⁹⁸ Nepravomocné rozhodnutí za hrubě urážlivé nadávky na diskusním fóru - <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-33084600-soud-udelil-trest-za-nadavky-na-blogu> či řada pravomocných nepublikovaných rozhodnutí např. vůči masmédiím v souvislosti s diskusními fóry apod.

⁹⁹ Čl. 13 LZPS

¹⁰⁰ Čl. 17 LZPS

¹⁰¹ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze v kauze PROLUX – http://m.ihned.cz/c4-10073040-50940410-700000_d-internetovou-kritiku-firmy-nezarazi-ani-soudne

Těžištěm české autorskoprávní úpravy je právě tento zákon. Soustředí v sobě jednak historické principy autorského práva tak, jak byly definovány v mezinárodních úmluvách, jednak normy komunitární. Je postaven na principech kontinentálního práva s důrazem na německé a francouzské pojetí autorského práva. Na přelomu tisíciletí pak tento zákon nahradil původní autorský zákon z roku 1965. Není mým záměrem se zde pouštět do podrobného rozebírání aktuální podoby autorského zákona, spíše se na tomto místě zaměřím na problematiku úzce související s předmětem diplomové práce a na případný budoucí stav ovlivněný připravovanou novelou AutZ.

Předmět a rozsah autorského práva

Autorský zákon (AutZ), jako základní norma autorského práva upravuje práva autora k jeho autorskému dílu v § 1 odst. 1 písm. a), a dále upravuje celou řadu dalších významných práv. Kromě práv souvisejících s právem autorským v § 1 odst. 1 písm. b), jde o ochranu práv pořizovatele databáze k této databázi v § 1 odst. 1 písm. c) a výkon práv kolektivních správců v § 1 odst. 1 písm. d).

Pozitivním výčtem (vyjma § 2 odst. 6), je autorské dílo definováno v § 2 odst. 1 až 5, a z podstaty autorského práva se jedná o výčet demonstrativní. Základní atributy autorského díla lze shrnout následovně:

- a) jde o jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora, přičemž tato jedinečnost je vázána na objektivní hodnocení díla. Prvek jedinečnosti se však nevztahuje na dílo, kterým je počítačový program či databáze. V těchto případech stačí původnost díla.
- b) je vyjádřeno v objektivně vnímatelné podobě, včetně podoby elektronické
- c) toto vyjádření může být trvalé nebo dočasné
- d) není závislé na svém rozsahu, účelu nebo významu.

Negativní výčet toho, co dílo není lze nalézt v § 2 odst. 6. Jedná se o demonstrativní výčet, který je do určité míry nadbytečný, neboť pozitivní úprava uvedená výše, celou řadu zde uvedených předmětů stejně vylučuje, ať už z titulu jedinečnosti (denní zpráva), tak z titulu vyjádřitelnosti v objektivně vnímatelné podobě (myšlenka).

Ustanovení § 3 výjímá z ochrany podle autorského práva ta díla, která reflektují veřejný zájem na jejich šíření. Typicky jde o díla úřední, jež zabezpečují celou řadu základních funkcí státu a dále o výtvořiny tradiční lidové kultury, čímž má být zajištěna podpora kulturní a národní identity.

Autorství, jako vztah tvůrce díla k vytvořenému dílu, je možný pouze u fyzických osob (§ 5 odst. 1). Narozdíl od anglosaského modelu, tak není možné v podmínkách kontinentálního autorského práva přiznat autorství právnické osobě. Právnická osoba může být pouze odvozeným nositelem práv, přičemž nejčastěji půjde o kolektivního správce, který zastupuje majetková práva většího počtu osob (§ 95 odst. 2, písm. a).

Zásadní bod pro vznik díla je okamžik, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě (§ 9 odst. 1). To implikuje i neformálnost autorskoprávní ochrany, kdy k jejímu vzniku není zapotřebí žádná registrace nebo ohlašovací povinnost. Autorovi zároveň automaticky vzniká absolutní autorské právo, které působí vůči neurčitému okruhu individuálně neurčitých osob.

Obsah autorského práva člení AutZ do dvou skupin. První skupinu tvoří výlučná práva osobnostní (§ 11), kterých se autor nemůže vzdát, která jsou nepřevoditelná a zároveň smrtí autora zanikají. V českých podmínkách je tak naprosto vyloučena situace, kdy by autor převedl své autorství na někoho jiného (§ 11 odst. 2). Zároveň má však autor možnost svoji identitu skrývat nebo záměrně tvořit díla pod krycím jménem či uměleckou značkou (§ 7). Osobnostní právo se vztahuje mimo jiné i na všechny osoby, které dílo užívají a to způsobem, že výkon tohoto práva nebude snižovat hodnotu díla. Toto osobnostní právo smrtí nezaniká a ochrany se může domáhat kterákoli z osob autorovi blízkých, tzv. postmortální ochrana autora.¹⁰²

Druhou skupinu tvoří majetková práva k autorskému dílu. Z hlediska předmětu této diplomové práce jsou to právě majetková práva autorů, která jsou nejvíce dotčena. AutZ mezi tato práva řadí právo autora své dílo užít, právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého a právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu.

---

¹⁰² Dědicové Josefa Lady v. výtvarník Tomáš Vaněk

Způsoby užití díla jsou dle AutZ následující:

- a) právo na rozmnožování díla (§ 13)
- b) právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 14)
- c) právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 15)
- d) právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 16)
- e) právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 17)
- f) právo na sdělování díla veřejnosti (§ 18)

Velmi důležitým korektivem při volném užití díla (§ 30), je aplikace třístupňového testu (§ 29), jemuž věnuji zvláštní část v kapitole pojednávající o odpovědnosti subjektů v prostředí Internetu.

Ve vztahu k výše uvedenému pak platí, že zpřístupňováním díla na Internetu dochází k užití díla jeho rozmnožením (§ 13) a zároveň sdělováním veřejnosti (§ 18).

Ochraně autorského práva se věnuje díl pátý AutZ. Autorskoprávní odpovědnost je objektivní, přičemž není relevantní zda k porušení práva došlo na základě zavinění či nikoliv. Autor se může na porušiteli domáhat zejména:

- a) určení svého autorství (§ 40 odst. 1, písm a) - určovací nárok týkající se výlučného osobnostního práva
- b) zákazu ohrožení svého práva, zejména pak neoprávněného sdělování díla veřejnosti (§ 40 odst. 1, písm b) - záporní nárok s kterým se často obracejí navrhovatelé na soud pro vydání předběžného opatření
- c) sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití díla, o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, přičemž tento informační nárok vzniká vůči demonstrativně uvedeným osobám (§ 40 odst. 1, písm c)
- d) odstranění následků zásahu do práva a to zejména stažením a zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla - odstraňovací nárok, který má vést k odstranění škodlivých následků protiprávního jednání (§ 40 odst. 1, písm d)

- e) poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu a to zejména omluvou nebo zadostiučiněním v penězích - jedná se o satisfakční nárok (§ 40 odst. 1, písm e)
- f) zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování autora (§ 40 odst. 1, písm f)

Je třeba zdůraznit, že právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení podle občanského zákoníku zůstává nedotčeno.

Novela autorského zákona

Příprava nejaktuálnější novely autorského zákona začala formou veřejných konzultací v roce 2011, kdy bylo možno ovlivnit budoucí podobu autorského zákona podnětem nebo návrhem. Tato veřejná diskuse navázala na materiál a podrobné diskuse, které proběhly v letech 2008-2010, a které byly následně přerušeny. Počátkem roku 2012 pak byla ustavena pracovní komise ministerstva kultury pro přípravu novely autorského zákona.¹⁰³ Ačkoliv se v této fázi jedná jen o návrh, o kterém se stále ještě diskutuje, již jsou patrné náznaky, že významná podpora některých z těchto změn je mimo jiné u kolektivních správců.

Připravovaný návrh novely bude nejspíše obsahovat institut osiřelého díla. Současný platný autorský zákon neupravuje možnost nakládání s tzv. osiřelými díly (orphan works), jimiž se rozumí díla, jejichž autor (nositel práv) není obecně znám nebo není znám jeho současný pobyt. Dle platného znění autorského zákona neexistuje legální způsob, kterým by bylo možné s tzv. osiřelými díly oprávněně nakládat.

Další zajímavou změnou, kterou zmíním, jsou odměny od poskytovatele rozmnožovacích služeb za úplatu aktuálně upravené v § 25 odst. 2 písm. e) s § 25 odst. 5 AutZ, související se zhotovováním tiskových rozmnoženin. Současná úprava stanoví výpočet odměny příslušnému kolektivnímu správci paušální výší ve vztahu ke každé

---

¹⁰³ <http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/podnety-a-navrhy-k-novelizaci-autorskeho-zakona-110278/>

zhotovené tiskové rozmnoženině (kopii). Připravovaná úprava však počítá s členěním provozovatelů do dvou skupin, a to na:

- a) prostory knihoven, muzeí, galerií, školských a vzdělávacích zařízení
- b) prostory archivů, státních úřadů a úřadů územních samosprávných celků a v prostorách jiných poskytovatelů rozmnožovacích služeb.

Těžko předvídat, jaké důsledky to pro různé instituce bude mít, nicméně v důvodové zprávě věcného návrhu je zmíněno, že odměny z tzv. reprografie patří v České republice mezi nejnižší v celé Evropské unii. I z toho lze dovozovat, že očekávaná změna počítá s vyšším výběrem náhradních odměn a proto spíše zatíží současné články vzdělávacího systému. Ostatně tento fakt už připustili i zástupci největších knihoven.¹⁰⁴

Zákon o některých službách informační společnosti (zákon č. 480/2004 Sb.)

Tento právní předpis, který vznikl na půdě již zaniklého ministerstva informatiky, provedl transpozici dvou evropských směrnic, a to konkrétně směrnice 2000/31/ES "o určitých aspektech služeb informační společnosti" a směrnice 2002/58/ES "o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací". Oproti původní úpravě obsažené v zákoně o regulaci reklamy, přichází tento zákon v oblasti nevyžádaných obchodních sdělení (spam) s tzv. opt-in systémem, jehož základní princip spočívá v předběžném výslovném svolení adresáta ještě před doručováním obchodních sdělení. Tato právní úprava tak staví nahodilé hromadné rozesílání obchodních sdělení subjektům, které k tomu nedaly předběžný souhlas, mimo zákon. S uvedeným souvisí i pravidlo, že zasílání obchodních sdělení je třeba ukončit v okamžiku, kdy zákazník vyjádří nesouhlas, kterýžto musí mít zákazník možnost učinit jednoduchým způsobem, zdarma nebo na účet odesílatele.

Významné zpřísnění definice obchodního sdělení pak přinesla novela 468/2011 Sb. účinná k 1. 1. 2012. Ta vypustila negativní část definice obchodního sdělení a zároveň

---

¹⁰⁴<http://www.inflow.cz/proc-se-nam-nelibi-pripravovana-novela-autorskeho-zakona>

zahrnula pod pojem obchodního sdělení i pouhé vybízení k návštěvě internetových stránek formou odkazu.¹⁰⁵ Touto novelizací tak bylo vyřešeno obcházení zákona na které dlouhodobě upozorňoval Úřad pro ochranu osobních údajů.¹⁰⁶

Další důležitou součástí tohoto zákona je i princip omezené odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, k němuž se ještě vrátím v kapitole, jež se odpovědnostními vztahy zabývá.

Zákon o elektronických komunikacích (zákon č. 127/2005 Sb.)

Právní předpis je výsledkem implementace nového regulačního rámce pro elektronické komunikace.¹⁰⁷ Ve vztahu k Internetu má tento zákon velký význam, neboť konstituuje pojem data retention, alias uchovávání provozních a lokalizačních údajů. Právě zmíněný termín se stal součástí řady rozhodnutí ústavních soudů po celé Evropě. Pro nás je pak stěžejní rozhodnutí Ústavního soudu ČR,¹⁰⁸ který část zákona ruší spolu s prováděcí vyhláškou.

---

¹⁰⁵ Zákon č. 127/2005 Sb. § 2 písmeno f) obchodním sdělením všechny formy sdělení, včetně reklamy a vybízení k návštěvě internetových stránek, určeného k přímé či nepřímé podpoře zboží či služeb nebo image podniku osoby, která je podnikatelem nebo vykonává regulovanou činnost.“

¹⁰⁶ <http://www.uouu.cz/uouu.aspx?menu=10&submenu=11&loc=823>

¹⁰⁷ <http://www.epravo.cz/top/clanky/novy-evropsky-regulacni-ramec-pro-elektronicke-komunikace-cast-i-26423.html>

¹⁰⁸ Pl.ÚS 24/10, ze dne 22.03.2011 – tímto rozhodnutím Ústavní soud zrušil § 97 odst. 3 a odst. 4 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, a doprovodnou vyhlášku č. 485/2005 Sb. Ve svém nálezu Ústavní soud konstatoval kolizi předmětných ustanovení zákona s principy právního státu a jejich nesoulad s požadavky na omezení základního práva na soukromí v podobě práva na informační sebeurčení ve smyslu čl. 10 odst. 3 a čl. 13 Listiny. Tím byl porušen princip proporcionality, který stanoví, že zásahy do základních práv garantovaných Listinou základních práv a svobod lze akceptovat pouze tam, kde jsou nezbytné k ochraně jiného důležitého veřejného zájmu.

4. Odpovědnost subjektů v prostředí Internetu

Jedna ze stěžejních částí mé práce se věnuje problematice odpovědnosti různých subjektů v oblasti Internetu. Jde o oblast z právního hlediska velmi živou, neboť okruh nových subjektů, nových způsobů chování těchto subjektů ve světle nové odpovídající legislativy a judikatury je čím dál rozmanitější a významnější. Tato situace koreluje se stavem, kdy je do prostředí Internetu vtahováno čím dál větší množství obyvatelstva a zároveň se v něm usídlují činnosti, které byly doposud představitelné pouze v „offline“ světě. Protože některá jednání naplňují jak znaky soukromoprávní odpovědnosti tak i odpovědnosti veřejnoprávní, nebudu tuto kapitolu členit podle druhu odpovědnosti, nýbrž podle subjektů odpovědnosti.

4.1. Okruh subjektů

Výčet subjektů, jichž se odpovědnost týká, není v žádném právním předpise výslovně uveden, a tak nezbyvá než si seznam subjektů vytvořit z roztržité legislativy, potažmo z literatury. Základní rámec můžeme najít v zákoně č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, jenž ve svém § 2 pomocí legislativních zkratk definuje uživatele, a to jako *„každou fyzickou nebo právnickou osobu, která využívá služeb informační společnosti, zejména za účelem vyhledávání či zpřístupňování informací.“* Směrnice v tomto ohledu nedefinuje uživatele, ale příjemce služby (recipient of a service), čímž nedochází k záměně s koncovým uživatelem.

V § 2 zároveň najdeme i definici poskytovatele služeb, jímž se rozumí, *„každá fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje některou ze služeb informační společnosti“*.

Mezičlánkem, který tvoří skutečný Internet, je počítačová infrastruktura starající se o datový přenos mezi bodem A (uživatel) a bodem B (poskytovatelem služby). Vlastníci této infrastruktury jsou pak dalším, pro odpovědnostní vztahy významným, subjektem, když v § 3 je definována odpovědnost poskytovatele služby za obsah

přenášených informací a v § 4 odpovědnost poskytovatele služby za obsah automaticky dočasně meziukládaných informací. Typicky tak ve výše uvedeném § 3 půjde o síťové uzly, které se nacházejí mezi uživatelem a cílovým serverem. Odpovědnost za takto přenesená data by připadala v úvahu jen pokud by byla splněna jedna ze tří podmínek § 3 odst. 1 písm. a), b) nebo c).

- a) přenos sám iniciuje,
- b) zvolí uživatele přenášené informace, nebo
- c) zvolí nebo změní obsah přenášené informace

Takto široce pojaté omezení odpovědnosti chrání poskytovatele, kteří jsou pouze prostředníky při výměně informací. Pro lepší ilustraci uvedu příklad, který právnické veřejnosti lépe osvětlí tuto problematiku. Internet je tvořen uzly (jednotlivými servery), které jsou vzájemně propojeny. Tato propojení vytváří pavučinu (web) propojených počítačů, které ve své jednotě tvoří Internet. Získání informace ze serveru v USA pak znamená, že můj požadavek je zprostředkováván a posílán soustavou počítačů, které vedou k cílovému bodu. Tito zprostředkovatelé jsou pak zbaveni odpovědnosti za mou osobou iniciovanou komunikaci.

Ustanovení § 4 upravuje specifické uzly, které optimalizují funkcionalitu sítě například tím, že obsah přenášených informací meziukládají (caching). Výhoda takto uložených informací je v tom, že mohou být použity pro neurčitý okruh adresátů, aniž by musely být znovu získávány z původního zdroje. I toto ustanovení však počítá s poměrně širokým omezením odpovědnosti. Poskytovatel služby je odpovědný jen pokud:

- a) změní obsah informace,
- b) nevyhoví podmínkám přístupu k informaci,
- c) nedodrží pravidla o aktualizaci informace, která jsou obecně uznávána a používána v příslušném odvětví,
- d) překročí povolené používání technologie obecně uznávané a používané v příslušném odvětví s cílem získat údaje o užívání informace, nebo
- e) ihned nepřijme opatření vedoucí k odstranění jím uložené informace nebo ke znemožnění přístupu k ní, jakmile zjistí, že informace byla na výchozím místě

přenosu ze sítě odstraněna nebo k ní byl znemožněn přístup nebo soud nařídil stažení či znemožnění přístupu k této informaci.

Třetí druh odpovědnosti uvedený v § 5 se týká odpovědnosti poskytovatelů služeb za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem. Typickým představitelem poskytovatele této služby je provozovatel serveru provozující datové úložiště, sociální síť nebo diskusní fóra. Tomuto druhu odpovědnosti se budu věnovat dále v této kapitole.

Pravděpodobně neúplný výčet okruhu subjektů bych uzavřel subjekty, jež mají v oblasti Internetu spíše funkci organizační (správce domény CZ) nebo funkci kontrolní (kolektivní správci, orgány státní správy).

4.1.1. Odpovědnost koncového uživatele

Koncový uživatel (end user) by byl stěží odpovědný, pokud by neexistovaly ještě subjekty zprostředkávající přenos informací a zároveň poskyvatelé online služeb, skrze něž může svoji virtuální identitu utvářet. Tato nezastupitelná vazba mezi subjekty informační společnosti pak implikuje i složitý odpovědnostní vztah v případě porušení práva. Uvedený komplikovaný vztah je v případech rozsáhlých sítí mnohdy ještě umocněn anonymitou jednajících osoby, přičemž i samotné dokazování užití jednotlivého konkrétního počítače může činit značné potíže.¹⁰⁹ Koncový uživatel je zároveň chráněn celou řadou norem z oblasti základních lidských práv a svobod, které ztěžují jeho identifikaci (např. uchovávání údajů o telekomunikačním provozu), přičemž jsou mu

---

¹⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR – 5 Tdo 31/2010 – i přes fakt, že byl konkrétní počítač prostřednictvím IP adresy spolehlivě identifikován, nebylo možné určit konkrétního porušitele. Obviněný podal dovolání proti rozsudku v kterém byl uznán vinným trestným činem porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi a jako dovolací důvod namítal, že provedené důkazy zcela nedostačovaly k tomu, aby bylo bez pochybností prokázáno, že se uvedeného skutku dopustil právě on. Soud totiž bez znaleckého posudku sám posoudil náročnost použití aplikace DirectConnect++, která je využívána k peer-to-peer sdílení souborů a dovedil, že družka odsouzeného (povoláním krejčová) by tuto činnost nezvládla. Dalším důkazem pro odsouzení pachatele bylo to, že data na těchto médiích spravoval obviněný a nikoliv jeho družka, o čemž do značné míry svědčí i skutečnost, že se na nich nachází pornografie.... Nejvyšší soud tak celou věc vrátil k projednání soudu prvního stupně s tím, aby ustanovil znalce. Dále pak uvedl, že ve vztahu k lidem ve věku obviněného a jeho družky nelze v obecné rovině konstatovat, že sdílení souboru na síti vyžaduje hlubší zkušenosti s prací na počítači.

zároveň nabízeny legální služby jako např. anonymizéry, které identifikaci znemožňují. O těchto službách pak pojednávám v části týkající se pirátství.

Zároveň je třeba nastínit i výjimku z ochrany autorského práva, a to v prostředí Internetu hojně diskutované rozmnožování autorských děl pro soukromou potřebu. U veřejnosti převládá mylný názor, že hudební či audiovizuální rozmnoženina pro osobní potřebu je vždy legální. Tento postoj však považuji za značně alibistický. Dle mého názoru lze v závislosti na konkrétních okolnostech dospět právním výkladem i k závěru opačnému.

Třístupňový test

Tato výjimka z ochrany autorského práva, nejčastěji zmiňovaná jako třístupňový test (three-step test), má svůj původ v RBÚ. Aplikace této výjimky má významné dopady při posuzování zákonnosti jednání konkrétních osob v digitálním prostředí.

Rozmnožování autorských děl pro osobní potřebu je ve většině evropských států, Českou republiku nevyjímaje, upravena jako zákonná licence. K dosažení rovnováhy mezi zájmem veřejným a zájmem autora pak slouží povinnost poskytnout dotčeným autorům určitou kompenzaci (náhradní odměny za nenahrané nosiče, nahrávací a paměťová zařízení). Je třeba zmínit, že formulace třístupňového testu v čl. 9 odst. 2 RBÚ¹¹⁰ se týká pouze omezení práva na rozmnožování, a až teprve následující mezinárodní úmluvy (WCT, TRIPS) upravují třístupňový test ve vztahu ke všem výlučným autorským právům, tak jak je tyto mezinárodní úmluvy autorům přiznávají.¹¹¹

V českém AutZ je třístupňový test upraven v § 29 odst. 1 AutZ. Společně s ustanovením § 30 odst. 1 až 3, AutZ pak vytváří základní rámec právem dovoleného jednání uživatelů, a to nejen v prostředí Internetu. Případná odpovědnost uživatelů je tak vázána na jednání, které porušuje byť jen jednu z následujících zákonných podmínek:

---

¹¹⁰ Three-step test - *It shall be a matter for legislation in the countries of the Union to permit the reproduction of such works in certain special cases, provided that such reproduction does not conflict with a normal exploitation of the work and does not unreasonably prejudice the legitimate interests of the author.*

¹¹¹ DOBEŠ, P.: Rozmnožování autorských děl pro soukromou potřebu I a II, časopis Právní rádce 4-5/2009

- za užití díla se podle AutZ nepovažuje užití pro osobní potřebu (zhotovení záznamu, rozmnoženiny nebo napodobeniny díla) fyzických osob, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu (§ 31 odst. 1 a odst. 2)
- nesmí jít o počítačový program, elektronickou databázi, rozmnoženinu nebo napodobeninu architektonického díla, a pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu nebo jeho přenosu
- výše uvedené výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v AutZ (první podmínka třístupňového testu) a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla (druhá podmínka třístupňového testu) a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora (třetí podmínka třístupňového testu).

Intepretace druhé podmínky třístupňového testu by tak mohla některé uživatele P2P sítí překvapit, protože jen stěží lze kopírování stovek či tisíců hudebních alb nebo filmů označit za běžný způsob užití díla. V tomto bodě souhlasím s Dobešem,¹¹² *že rozmnoženiny vytvořené pro osobní potřebu v rámci výjimky z výlučného práva autora na rozmnožování vstupují do soutěže s rozmnoženinami schválenými autorem takovým způsobem, že dochází ke ztrátě podstatných výnosů na straně autora. Tím by mělo jít o jednání, které neprojde zvýšenými požadavky druhého kroku třístupňového testu.*

Poslední podmínka třístupňového testu vyjadřuje princip proporcionality mezi veřejnými zájmy a zájmy autorů. V případech aplikace této podmínky půjde nejčastěji o zkoumání dopadu na majetková práva autorů. Ta jsou dnes mimo jiné chráněna délkou autorskoprávní ochrany či právem na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu (§ 25 AutZ). Při hodnocení kritérií nepřiměřenosti je potřeba zmínit i fakt, že novodobá autorská díla zdaleka nevycházejí pouze z tvůrčí činnosti autora, ale rovněž navazují na historické a kulturní prostředí předchozích generací, které autora ovlivňovalo a vychovávalo.

---

¹¹² Ibidem

V dlouhodobějším horizontu se nabízejí teoretické varianty, které by mohly princip proporcionality lépe zabezpečit. K těmto variantám lze pak řadit např. zpoplatnění digitálních technologií (poplatek za Internet), efektivní technické prostředky (DRM) či masivní zpřístupnění většiny autorských děl za mírný poplatek (princip globální knihovny, globálního katalogu děl).

I přes uvedenou možnost postihu jednotlivých uživatelů, není tato varianta majiteli autorských práv příliš využívána a počet soudních rozhodnutí je v porovnání s masivním porušováním autorských práv mizivý.

Ochrana jednotlivého uživatele, a teď pomeňme, zda legitimní či ne, se přitom jednoznačně odráží i v kvalitě soudních rozhodnutí, jejichž subjektem byl jednotlivec jako koncový uživatel. Soudní postup držitelů autorských práv proti jednotlivým porušitelům autorských práv je nákladný a s nejistým výsledkem. Možná i to je jeden z důvodů, proč tu je snaha přesunout odpovědnost na bedra dalšího článku v komunikačním řetězci Internetu, konkrétně na poskytovatele služeb informační společnosti.

Kromě výše zmíněného dovolání mě zaujalo ještě jedno rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, dle kterého lze rozmnoženiny pro osobní potřebu pořizovat i z nosičů pořízených v rozporu s autorským právem.¹¹³ Toto rozhodnutí ostatně souvisí s aktuální snahou zmírnit současný stav porušování autorských práv přijetím institutu legálního zdroje.

---

¹¹³ 5 Tdo 234/2009 - .....dále považuje Nejvyšší soud za nutné uvést, že jak také vyplývá ze znění ustanovení § 30 odst. 1 písm. a) autorského zákona, nelze z něj dovozovat, že se omezení autorského práva pro pořizování rozmnoženiny díla pro osobní potřebu vztahuje pouze na pořízení rozmnoženiny z originálu díla nebo z jeho legálně zakoupené kopie pořizovatelem rozmnoženiny, neboť v rámci omezení autorského práva pro pořizování rozmnoženin pro osobní potřebu nestanoví toto ustanovení nic o právní povaze zdroje, ze kterého je možno rozmnoženinu díla pro osobní potřebu pořizovat. Může se tedy jednat jak o originál, tak i o rozmnoženinu díla, přičemž není bez dalšího nikterak vyloučeno, aby zdrojová rozmnoženina, ze které si zhotovitel pořídí vlastní rozmnoženinu pro osobní potřebu, byla pořízena i na základě jednání, které je v rozporu s autorským zákonem. Ustanovení § 30 autorského zákona totiž ani nestanoví podmínku „oprávněného uživatele“ jak to činí autorský zákon v jiných ustanoveních, např. § 36 nebo § 66 (srovnej Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 347, 348).

4.1.2. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti

V počátcích rozvoje Internetu platila celkem jednoduchá rovnice – Internet Access Provider (IAP) = monopolní poskytovatel internetového připojení (v českém prostředí - SPT Telecom). I přes následnou deregulaci hraje uvedený subjekt stále významnou roli, a to coby subjekt podílející se na službách informační společnosti. Přičemž se ale zároveň objevily zcela nové subjekty orientující se na významně sofistikovanější služby než je pouhé zabezpečení připojení k Internetu.

Vznikla tak druhá skupina poskytovatelů – Internet Hosting Services,¹¹⁴ nabízející služby umožňující prezentovat prostřednictvím sítě obsah jeho uživatelů. Abych přiblížil současnou variabilitu poskytovaných služeb (obchodních modelů), vypomohu si s dělením, jehož autorem je profesor Nordemman.¹¹⁵ Ten člení poskytovatele volného prostoru následujícím způsobem.

- 1) User-generated content sites – jedná se o internetové portály sloužící uživatelům ke generování vlastního obsahu do webového prostoru, který slouží jako platforma pro interakci mezi těmito uživateli – členy komunity, pro nějaký jasně definovaný účel. Za příklad bychom mohli dát aukční portály (eBay, Aukro), dále rozhraní pro sdílení primárně vlastního audiovizuálního obsahu (flickr, YouTube, MySpace) a v neposlední řadě i sociální sítě (Facebook, LinkedIn).
- 2) File-hosts (upload servery) – jedná se o službu orientující se výlučně na poskytnutí webového prostoru za podmínek stanovených provozovatelem (Rapidshare, Megaupload, Hotfile, Letecká Posta). Ze samostatné podstaty této služby plyne snaha obvykle být co nejméně postižitelný za porušování autorských práv. Z toho důvodu ani nedochází k žádné kategorizaci obsahu nebo k možnosti vyhledávání

---

¹¹⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Internet_hosting_service tento termín je někdy zaměňován pojmem Internet Hosting Provider. Český ekvivalent by mohl znít poskytovatel volného prostoru.

¹¹⁵ NORDEMANN, J. B.: Liability for Copyright Infringements on the Internet: Host Providers (Content Providers) - The German Approach, JIPITEC – Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law – volume 2/2011, str. 37-38

konkrétních souborů. Spoléhá se tak na přenesení odpovědnosti na uživatele, který bude případný obsah kolidující s autorským právem prezentovat prostřednictvím linku mimo působnost poskytovatele webového prostoru (nejčastěji různá diskusní fóra, jež už kategorizaci a funkci vyhledávání mají). Více informací o konkrétní odpovědnosti poskytovatelů webového prostoru je uvedeno na konci této kapitoly.

- 3) Link-sharing sites –stránky obsahující výlučně odkazy na jiné portály – nejčastěji upload servery. Jedná se o službu, jež úzce souvisí s tou předchozí, přičemž je vystavěna na interakci uživatelů, kteří tvoří její obsah.
- 4) Link referrers –jedná se o sofistikovanou kombinaci předchozích dvou modelů, přičemž tento způsob je z hlediska porušování autorského práva asi nejnebezpečnější. Jde o zašifrované knihovny odkazů, jejichž smyslem je ztížit vlastníkům autorských práv obranu proti porušitelům. Ona výhoda spočívá právě v nevěřejnosti odkazu, který byl zašifrován, takže vyhledání souboru, jež porušuje autorské právo, je značně obtížné.
- 5) Index hosts – v zásadě celý Internet stojí a padá s indexováním jeho obsahu. Roboti nejrůznějších vyhledávačů kontinuálně procházejí obsah sítě, indexují ho a tím se podílejí na struktuře jeho obsahu. Je to stejné, jako když chceme v encyklopedii najít nějaké heslo. Někteří ho sice budou hledat stránku po stránce odhadující podle abecedy přibližné umístění, většina však skočí do indexu a stránku, kde je dané heslo, si najde tam. Tuto jednoduchou a užitečnou vlastnost lze pak použít k indexování výlučně upload serverů, které většinou vyhledávání nepodporují. Mezi nejznámější patří server The Pirate Bay, jež indexuje torrenty v rámci BitTorrentové sítě.¹¹⁶
- 6) Usenet providers – jedná se o poskytovatele speciálních elektronických diskusních skupin. Ty mají i přes svoji zastaralou architekturu neopominutelnou výhodu¹¹⁷ spočívající ve své decentralizaci, kdy jsou všechny příspěvky replikovány na

---

¹¹⁶ <http://cs.wikipedia.org/wiki/BitTorrent> -

¹¹⁷ Usenet je distribuovaný mezi velkou, neustále se měnící konglomerací serverů, které si mezi sebou vyměňují příchozí příspěvky. Jednotliví uživatelé mohou využívat služeb lokálního serveru poskytovaného univerzitou, ISP, případně zaměstnavatelem. Následně si servery vyměňují příspěvky mezi sebou, aby byly viditelné i mimo originální server. Příspěvek se pomocí záplavového algoritmu rozešle po všech Usenet serverech v síti, které odebírají danou skupinu. Princip přenosu zpráv mezi servery se podobá peer-to-peer sítím s tím rozdílem, že přenos iniciuje odesílatel, nikoli příjemce.

ostatní servery, kde tato služba běží. Tyto diskuse pak nejsou čteny v prostředí Internetu, nýbrž v aplikaci určené pro čtení diskusních vláken (většinou skrze e-mailového klienta).

Současná evropská legislativa se snaží odlišovat mezi poskytovateli internetového připojení a poskytovateli služeb, jejichž společným jmenovatelem je obsah. Tuto množinu pak uzavírá poskytovatel služby, jež spočívá v přenosu a dočasnému meziukládání informací (caching).

K tomu je třeba dodat, že implementace směrnice o některých právních aspektech informační společnosti byla do českého právního řádu vtělena opačným přístupem, než například do práva německého, čehož si všímají i Císařová, Kroftová¹¹⁸ když upozorňují na teoretickou možnost zúžení rozsahu odpovědnosti v případě, kdy konkrétní jednání nebude přesně podřaditelné pod výčet podmínek, jež odpovědnost poskytovatele v české úpravě vyvozují.

4.2. Konkrétní případy odpovědnosti

4.2.3. Odpovědnost uživatelů a poskytovatelů internetového připojení

Subjekty, které utvářejí tuto množinu poskytovatelů, není třeba blíže představovat. Jde buď o velké nadnárodní telefonní společnosti, nebo o monopolní národní podniky poskytující skrze svá zařízení přístup k Internetu. Jedná se o skupinu, na kterou se zaměřila pozornost majitelů autorských práv, která v roce 2008 vyústila v jednání mezi výše zmíněnými subjekty. Výsledkem jednání byl pokus o nalezení nějakého obecně využitelného řešení, jež by vedlo k redukci neoprávněného šíření obsahu chráněného autorským právem. Za nejsmysluplnější oběma tábory přijaté řešení, lze považovat tzv. stupňovanou odpovědnost „graduate response“¹¹⁹ v kombinaci s pravidlem „three strikes

¹¹⁸ CÍSAŘOVÁ, Z., KROFTOVÁ, B.: Odpovědnost providera za porušení autorských práv v České republice, svoboda projevu in Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových - Jan Kříž a kolektiv, KAROLINUM 2009, str. 81

¹¹⁹ <http://arstechnica.com/tech-policy/news/2008/08/ifpi-three-strikes-efforts-hit-worldwide-home-run.ars> - jde o pravidlo, které vytváří trojstranný vztah mezi majitelem autorských práv, poskytovatelem internetového připojení a

out“ (třikrát a dost). Tímto přístupem tak byl jazýček odpovědnostních vah vychýlen opět směrem ke koncovému uživateli. Majitelé práv a poskytovatelé připojení našli svůj “bliss point” na úkor nejslabší skupiny – uživatelů.

Francouzský přístup ochrany autorských práv zákonem HADOPI¹²⁰

Francie byla první zemí světa, kde byl přístup tzv. kvalifikované (stupňované) odpovědnosti uplatněn. Jedná se o model odpovědnosti, která je vystavěna na dvoustupňovém systému. V případě prvního porušení je tak uživatel konfrontován pouze s úřadem, jenž vychází z informací, které mu dodávají vlastníci práv. Druhým stupněm je v případech několikanásobného porušení navzdory upozornění, soud.

Varování uživatele má následující schéma:¹²¹

Úřad HADOPI obdrží IP adresu uživatele porušujícího autorské právo od asociací držitelů příslušných práv. K získání dat o uživateli (IP adresy apod.) však musí asociace nejprve získat svolení příslušného úřadu pro ochranu dat. Uživateli je pak prostřednictvím poskytovatele připojení k Internetu (ISP) zasláno první upozornění, a to formou e-mailu, v němž je uživatel vyzván k respektování autorských práv a zároveň též poučen o možných sankcích, které mu mohou být uloženy. Obsahem elektronické pošty budou rovněž informace o online přístupných legálních alternativách. V případě, že se uživatel během následující šestiměsíční lhůty opětovně dopustí porušení autorského práva, obdrží druhé varování, jež mu bude oznámeno jednak emailem (prostřednictvím ISP) a jednak doporučeným dopisem. Ke zjištění případné recidivy povede Úřad HADOPI k tomu určenou databázi dat.

Pokud uživatel nebude respektovat sdělení úřadu a bude i nadále pokračovat v porušování autorských práv, nezůstane úřadu jiná možnost, než věc předat soudu. Uvedený postup se uplatní i v případě, že se uživatel během následujících tří let dopustí opětovného porušení autorského práva obdobným způsobem. Zahájení řízení bude vždy

---

koncovým uživatelem. V případě, že majitel práv zjistí porušení, tak o něm vyrozumí poskytovatele, jež koncového uživatele upozorní. Tento postup se opakuje do momentu, kdy dojde k třetímu porušení. Při něm pak následuje sankce, která mimo jiné spočívá v odpojení porušitele od Internetu.

¹²⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/HADOPI_law -Svěrázný název zákona vychází z názvu úřadu, který byl pro správu této agendy zřízen.

¹²¹ <http://obcanske.juristic.cz/679679/clanek/obcan5.html>

náležet do rukou žalobce. Uvedená lhůta však bude v případě aplikace sankce v podobě suspenzace připojení k Internetu činit jeden rok. Jedná se tedy o nový druh trestu zavedený do francouzského trestního práva. Uživatel tak může pozbyt připojení k Internetu až na dobu jednoho roku. Jeho práva budou dále omezena tím způsobem, že mu bude pod pohrůžkou uložení pokuty zakázáno využít k získání připojení k Internetu jiného ISP. Během výkonu tohoto trestu pak zůstane uživateli zachována povinnost platit i nadále sjednané poplatky za poskytování připojení.

Právo HADOPI se však nedotýká pouze odpovědnosti uživatelů, ale dopadá i na poskytovatele připojení k Internetu, kterým je uložena povinnost realizace zamezení přístupu uživatele k Internetu. K tomuto kroku je ISP stanovena patnáctidenní lhůta. V případě jejího nedodržení bude uvedenému subjektu uložena pokuta ve výši 5000 EUR.¹²²

Po třech letech účinnosti tohoto zákona můžeme zhodnotit první relevantní dopady na ochranu autorského práva. IFPI, mezinárodní federace hudebního průmyslu, ve své hodnotící zprávě vyzdvihuje účinnost HADOPI s tím, že věří v úspěch tohoto modelu ochrany autorských práv i v ostatních zemích.¹²³ Pokud bychom použili řeč čísel, hodnocení by vypadalo následovně - od října 2010 do prosince 2011 bylo rozesláno 755 015 varování a 95% uživatelů pravděpodobně upustilo od porušování.¹²⁴ Třetí varování pak obdrželo 165 uživatelů připojujících se na území Francie.

---

¹²² IFPI, *French Law on graduated response, Analysis* 08-11-2009, str. 2-3

¹²³ IFPI – Digital Music Report 2012, Focus on France, str.20 - <http://www.ifpi.org/content/library/DMR2012.pdf>

¹²⁴ <http://www.lupa.cz/zpravicky/francouzske-trikrat-a-dost-snizilo-piratstvi-hadopi-varovalo-pres-750-tisic-uzivatelu/>

Některé rozsudky týkající se odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti

C-236/08 až C-238/08 - Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 23. března 2010 ve spojených věcech, Google France SARL, Google Inc. v. Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08), Viaticum SA, Luteciel SARL (C-237/08), Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL, Pierre-Alexis Thonetovi, Bruno Raboinovi, Tiger SARL (C-238/08)

ESD vydal v roce 2010 rozhodnutí, řešící předběžnou otázku, kterou podal francouzský soud. Předběžná otázka se týkala kontextových reklam¹²⁵ ve vyhledávači Google, přičemž zadavatelé reklam inzerovali zboží chráněné ochrannou známkou. Je třeba ještě uvést, že řada těchto kontextových reklam odkazovala na zboží, které se po testovacím nákupu ukázalo být padělaným.

Předmětem předběžné otázky pak bylo určení, zda jednáním společnosti Google dochází k aplikaci ustanovení regulujících ochrannou známkou a dále též ustanovení limitující odpovědnost poskytovatele služeb v informační společnosti za obsah ukládaný uživateli.

Otázka týkající se porušování ochranné známky byla zodpovězena v bodě 99 předmětného rozhodnutí a to tak, *že majitel ochranné známky je oprávněn zakázat inzerentovi, aby prostřednictvím klíčového slova totožného s uvedenou ochrannou známkou, které tento inzerent bez souhlasu uvedeného majitele vybral v rámci optimalizace pro vyhledávače na internetu, prováděl reklamu pro výrobky nebo služby totožné s výrobky či službami, pro které je uvedená ochranná známka zapsána, jestliže uvedená reklama průměrnému uživateli internetu neumožňuje nebo mu umožňuje jen obtížně zjistit, zda výrobky nebo služby, kterých se inzerce týká, pocházejí od majitele ochranné známky nebo od podniku, který je s ním hospodářsky propojen, či naopak od třetí osoby.*

---

¹²⁵ Kontextová reklama – jedná se způsob zacílení inzerentů na potencionální zákazníky. V případě vyhledávače Google, se tato služba nazývá AdWords. Poté co uživatel ve vyhledávači zadá hledaný řetězec slov, služba AdWords je porovná se svojí databází reklamních nabídek a tyto vrátí uživateli na obrazovku vyhledávače spolu s výsledky vyhledávání.

V praxi to znamená, že by podnikatelé měli velmi vážit podobu reklamních sdělení, která se budou inzerovat prostřednictvím internetových vyhledávačů. Rozsudek jasně stanoví podmínku požadující jednoznačné odlišení subjektu, který zboží nabízí, od subjektu, který vlastní právo k ochranné známce. Uživatel nesmí být uváděn v omyl, že nabízené zboží kupuje přímo od vlastníka ochranné známky.

Otázka týkající se odpovědnosti společnosti Google pak byla interpretována následujícím způsobem. *Článek 14 směrnice 2000/31 musí být vykládán v tom smyslu, že se pravidlo v něm uvedené použije na poskytovatele optimalizace pro vyhledávače na internetu, jestliže tento poskytovatel nehrál aktivní roli takové povahy, že by bylo možné konstatovat, že uložená data zná nebo kontroluje. Jestliže takovou roli nehrál, uvedený poskytovatel nemůže být odpovědný za data, která uložil na žádost inzerenta, s výjimkou případu, kdy poté, co se dozvěděl o protiprávním charakteru těchto dat nebo činnosti tohoto inzerenta, uvedená data neprodleně neodstranil nebo k nim neznemožnil přístup.*

Z uvedeného vyplývá, že odpovědnost poskytovatele kontextové reklamy připadá v úvahu jen tehdy, pokud se dozví o protiprávním charakteru činnosti inzerenta a zároveň neprodleně nezamezí přístup k datům, která jsou předmětem žádosti. Jinými slovy nesmí hrát aktivní roli ve vztahu k obsahu. Majitelé ochranných známek tak budou v zásadě nuceni vést právní kroky proti inzerentům a nikoliv proti poskytovatelům.

C-324/09 – Rozsudek ve věci L'Oréal v. eBay z 12. července 2011¹²⁶

Rozhodnutí o předběžné otázce, ve věci známkoprávní ochrany mezi společností L'Oréal a společností eBay provozující virtuální tržiště. Jádrem sporu byla obchodní činnost třetích osob, které skrze služby žalovaného provozovatele eBay nabízely výrobky navrhovatele, a to i takové, které nebyly tímto vlastníkem ochranné známky na tento virtuální trh uvedeny. Mimoto se společnost L'Oréal domáhala určení odpovědnosti společnosti eBay za podporu prodeje padělaného zboží.

126

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30dd0d9ab176cd014c61af6bc5fddd83d4cd.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxqTbhb0?text=&docid=113346&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=31670>

Soud dospěl k závěru, že vnitrostátní soudy příslušné v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví mohou nařídit provozovateli on-line tržiště přijetí opatření, která přispívají nejen k ukončení porušování těchto práv uživateli tohoto tržiště, ale také k předcházení dalším porušováním tohoto druhu. Dané soudní zákazy musejí být účinné, přiměřené, odrazující a nesmí vytvářet překážky právem dovolenému obchodu. Dále soud uvedl, že provozovatel internetového tržiště, který podpoří prodej padělaného zboží jeho zařazením mezi své nejvýhodnější nabídky, může být shledán odpovědným za zneužití ochranných známek. A to i přesto, že dané zboží na internetové tržiště umístil některý z jeho uživatelů. Stejně může dopadnout i provozovatel, který nezabrání prodeji padělaného zboží ihned poté, co ho na existenci padělku upozorní zákazník nebo majitel ochranné známky.¹²⁷

C-70/10 - Rozsudek ve věci Scarlet Extended SA v. SABAM z 24. listopadu 2011

Dne 24. listopadu 2011 vydal Soudní dvůr Evropské unie rozhodnutí o předběžné otázce belgického odvolacího soudu, která se týkala zásadní otázky, zda je v souladu s právem EU, pokud vnitrostátní soud nařídí ISP (poskytovatel internetového připojení) zavést vůči všem svým zákazníkům preventivní systém filtrování všech příchozích i odchozích elektronických sdělení přenášených prostřednictvím jeho služeb za účelem identifikace pohybu elektronických souborů obsahujících určitý autorskoprávně chráněný obsah a následně zablokovat jejich přenos. Soud konstatoval, že *“takový preventivní dohled by vyžadoval aktivní sledování veškerých elektronických sdělení přenášených v síti dotyčného ISP, takže by se vztahoval na veškeré přenášené informace a na všechny zákazníky využívající tuto síť. Takový příkaz by tedy tomuto poskytovateli ukládal povinnost aktivního dohledu nad všemi údaji každého z jeho zákazníků za účelem předcházení jakémukoliv budoucímu porušování práv duševního vlastnictví. Z toho plyne, že tímto příkazem by uvedenému ISP byla uložena povinnost obecného dohledu, která je zakázána článkem 15 odst. 1 směrnice 2000/31.”*¹²⁸

¹²⁷ <http://www.patria.cz/pravo/1911608/odpovednost-provozovatelu-internetovych-trzist-za-prodej-padelku.html>

¹²⁸ <http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62010CC0070&lang1=cs&type=NOT&ancre=>

Soud mimoto vyslovil domněnku, že by takový příkaz mohl vést k zásahu do svobody podnikání dotyčného ISP a dále též, že je příkaz problematický z pohledu ochrany osobních údajů. Příkaz zavést výše popsaný systém filtrování byl tedy označen za rozporný s právem EU.¹²⁹ Můj názor k tomuto rozhodnutí je takový, že je zde zřetelná snaha majitelů autorských práv přenést odpovědnost aktivního vyhledávání porušování autorských práv na poskytovatele připojení. Tento přístup všeobecné kontroly veškerého datového provozu však za stávající situace považuji za neprosaditelný a i osobně k němu mám velké výhrady.

C-360/10 - Rozsudek ve věci Netlog NV v. SABAM ze dne 16. února 2012

Toto rozhodnutí navazuje na předchozí rozsudek Soudního dvora Evropské unie. V judikovaném případě se jednalo o společnost poskytující virtuální prostor na principu sociální sítě. Uživatelé tento prostor využívali k vytváření osobních profilů, přičemž docházelo i k zpřístupňování děl, které byly předmětem kolektivní správy žalobce. Žalobce požadoval preventivní dohled spočívající v aktivní sledování souborů ukládaných uživateli u provozovatele sociální sítě.

Rozhodnutí se týká směrnice o elektronickém obchodu, informační směrnice, směrnice IPRED, přičemž jeho podstatou je, že uvedené směrnice vykládané ve vzájemném spojení a s ohledem na požadavky vyplývající z ochrany příslušných základních práv, musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby byl vnitrostátním soudem ve vztahu k poskytovateli hostingových služeb vydán příkaz zavést systém filtrování

- informací ukládaných na jeho serverech uživateli jeho služeb;
- který se vztahuje na všechny tyto uživatele bez rozdílu;
- preventivně;
- výlučně na vlastní náklady a
- bez časového omezení,

---

¹²⁹ REVUE PRO PRÁVO A TECHNOLOGIE 4/2011, str. 15

způsobilý identifikovat počítačové soubory obsahující hudební, filmová nebo audiovizuální díla, k nimž navrhovatel vykonává práva duševního vlastnictví, za účelem blokování zpřístupňování uvedených děl veřejnosti, pokud je jím porušováno autorské právo.

Takový soudní příkaz by vedl k závažnému zásahu do svobody podnikání poskytovatele hostingových služeb, neboť by mu ukládal povinnost zavést výlučně na vlastní náklady a natrvalo složitý a nákladný počítačový systém. Dále je třeba zmínit, že by se účinky takového soudního příkazu neprojevíly jen u poskytovatele hostingových služeb, neboť sporný systém filtrování může porušovat i základní práva uživatelů služeb tohoto poskytovatele, totiž jejich právo na ochranu osobních údajů chráněné článkem 8 Listiny¹³⁰ a jejich svobodu přijímat a rozšiřovat informace chráněnou článkem 11 Listiny.

Soud dále připomněl rozhodnutí C-275/06,¹³¹ když z uvedeného rozsudku vyplývá, že vnitrostátní orgány a soudy mají v rámci opatření přijímaných za účelem ochrany nositelů autorských práv povinnost zajistit spravedlivou rovnováhu mezi ochranou tohoto práva a ochranou základních práv osob, které jsou takovými opatřeními dotčeny.

4.2.1. Odpovědnost provozovatele datového úložiště

Datové úložiště (file hosting service)¹³² je server (v praxi jde však o serverovou farmu,¹³³ kterou si můžeme představit jako sklad vzájemně propojených serverů) připojený do sítě, jehož hlavní úlohou je zprostředkovávat webový prostor pro neomezený počet uživatelů. Pro lepší ilustraci, jak velká datová centra existují, uvedu Google, který pro svůj vyhledávač a další podpůrné služby potřebuje aktuálně 10 data center,¹³⁴ přičemž jejich kombinovaná energetická náročnost odpovídá výkonu jednoho reaktoru jaderné

¹³⁰ Listina základních práv Evropské unie

¹³¹ C-275/06 Promusicae v. Telefónica de España SAU

¹³² http://en.wikipedia.org/wiki/File_hosting_service

¹³³ http://en.wikipedia.org/wiki/Server_farm

¹³⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Google_Modular_Data_Center

elektrárny Temelín. Co do významu porušování autorského práva jsou tak datová úložiště jedním z nejcitlivějších míst.

V této části se tedy zaměřím pouze na jejich odpovědnost, stručný nástin jejich fungování a zároveň aktuální problematiku boje proti úložištím, která ponejvíce porušují právem chráněné zájmy autorů.

Myšlenky se v prostředí Internetu šíří velmi rychle a tak není divu, že i Česká republika má několik datových úložišť. V praxi totiž zprovoznění datového úložiště nepředstavuje, vyjma prvotní investice do zařízení, žádný větší problém.

Problematika datového úložiště v prostředí českého právního řádu

V září 2011 vydal Městský soud v Praze předběžné opatření, které žalovanému zakazuje poskytování služeb, které umožňují ukládání souborů, jejichž obsahem je audiovizuální dílo či část audiovizuálního díla s názvem „Kuky se vrací“. Jedná se o první dílčí rozhodnutí ve věci datových úložišť, kdy producenti filmu upozorňují na situaci, jež má pro ně likvidační charakter.¹³⁵ Nutno podotknout, že šlo o jediný nespolečný server, který nereagoval ani na výzvy, které odpovídaly § 5 odst. 1, písm. b) zákona č. 480/2004 Sb.,¹³⁶ o některých službách informační společnosti. Ostatní provozovatelé datových úložišť tuto povinnost splnily, čímž se vyhnuly odpovědnosti z porušení autorského práva. Nezbyvá než si počkat na pravomocný rozsudek, nicméně se neubráním následující úvaze, která popisuje faktický stav.

Datová úložiště dnes představují dynamicky se rozvíjející trh, který je úspěšný hlavně z důvodu, že nabízí obsah porušující autorská práva. Návštěvníci těchto stránek jsou motivováni k předplaceným tarifům, jež představují vedle reklamy další významné příjmy pro poskytovatele datového úložiště. Je pochopitelné, že § 6 výše zmíněného zákona zbavuje poskytovatele odpovědnosti za obsah nahraný uživateli, nicméně je nutné připustit, že tato zákonná úprava je nedostatečná.

---

¹³⁵ <http://ekonom.ihned.cz/c1-52721720-ekonom-cz-soud-poprve-zakazal-nelegalni-stahovani-filmu>

¹³⁶ b) dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.

Důkazem jsou situace, kdy provozovatel v případě nahrání dvou a více identických souborů (filmů) smaže po upozornění pouze jeden odkaz vedoucí k tomuto filmu, místo toho aby smazal daný soubor (v zájmu optimalizace datového prostoru se soubor po nahrání zahashuje a tento hash¹³⁷ se porovná s databází všech souborů umístěných na datovém úložišti a v případě shody zůstane pouze jedna kopie). Tyto praktiky potvrzené mimo jiné i v případě Megaupload, nás nutí k zamyšlení, zda existuje na straně poskytovatele datového úložiště dobrá vůle, nebo zda je tato dobrá vůle vynucena až soudním rozhodnutím.

Případ Uložto.cz

Pravděpodobně nejznámější a největší datové úložiště v České republice nabízející více než 10 milionů souborů. Služba umožňuje nahrání téměř libovolného souboru hned na první stránce. Server provozuje společnost s ručením omezeným a ve Všeobecných smluvních podmínkách užívání se můžeme dočíst, které soubory je zapovězeno na server nahrávat.¹³⁸ K těmto smluvním podmínkám uživatel automaticky přistupuje v okamžiku nahrání souboru na server. Poskytovatel pak v ustanovení, které se opírá o § 5 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, deklaruje, že za obsah informací nahraných Uživatelem na jeho server odpovídá pouze tehdy, mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání Uživatele jsou protiprávní, nebo dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání Uživatele a neprodleně neučinil všechny kroky, které lze po něm požadovat k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací. A dále podle § 6 není poskytovatel povinen dohlížet na obsah jím přenášených nebo ukládaných informací, ani aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace.

Dnešnímu provozovateli datového úložiště stačí, aby v případě upozornění vlastníka porušovaných autorských práv, tento obsah smazal a tím i znepřístupnil. Tato praxe, která vede k neustálému koloběhu nahrávání, upozorňování a mazání, je z hlediska ochrany práv nedostatečná. Domnívám se, že pro ochranu autorských práv v prostředí

---

¹³⁷ Hašovací funkce je matematická funkce pro převod vstupních dat do malého čísla. Toto číslo může mít funkci kontrolního otisku souboru, který dokáže odhalit chybu při přenosu či ukládání, nebo duplicitní soubor.

¹³⁸ Bod 3.8 - <http://img.uloz.to/podminky.pdf> - účinnost nabyly citované podmínky dne 10.6.2009

datových úložišť by bylo nejlepší, kdyby se stejně jako v případě provozovatelů služeb P2P sítě přistoupilo k sekundární odpovědnosti vyvolané podněcováním k porušování autorských práv (induced infringement). Zajímavou alternativou v případě Ulozto.cz je i možnost legalizování poskytovaného obsahu a spolupráce s vlastníky práv.¹³⁹

---

¹³⁹ <http://www.lupa.cz/clanky/ulozto-chce-spise-legalizovat-nez-zatykani/>

5. Pirátství a ochrana proti pirátství

5.1. Myšlenkové přístupy k ochraně práv duševního vlastnictví

Kromě obecně známých principů autorského práva, které byly nastíněny v předchozích kapitolách, existují ještě přístupy autorské právo do určité míry negující. Jedním z takových způsobů je koncept Copyleft,¹⁴⁰ týkající se myšlenky šíření svobodného softwaru. Tento koncept je postaven na zásadě, že jakýkoliv uživatel je oprávněn a zároveň povinen dílo užívat, měnit a následně redistribuovat se stejnou mírou svobody, v jaké původní dílo získal. Tímto přístupem se Copyleft liší od Public domain licence – tzn. volného díla, kde existuje riziko, že člověk změnivší část zdrojového kódu může toto dílo distribuovat jako proprietární se standardní autorskoprávní ochranou. Nejznámější a nejrozšířenější projekt využívající koncept Copyleft byl vytvořen Richardem Stallmanem a jmenuje se GNU.¹⁴¹

Mezistupeň mezi tvrdě kodifikovaným autorským právem a volně šiřitelnou public domain licencí vyplnila mezinárodně srozumitelná skupina veřejných licencí tzv. Creative Commons, pomocí kterých si autor může vybrat, jaká práva si ponechává a jaká oprávnění naopak propůjčuje všem potenciálním uživatelům díla. Tento přístup nepopírá klasické pojetí autorského práva, jehož nedílnou součástí jsou licenční smlouvy, nýbrž využívá škálovatelnosti šesti základních licencí¹⁴² působících vůči všem. Tyto „licenční podmínky“ jsou pak podobně jako copyrightová doložka uváděny při šíření díla ve formě piktogramu. Na odvrácenou tvář licence Creative Commons poukázal ve svém článku¹⁴³ Peter Mikita z OSA, když upozornil na fakt, že prostředí nabyvatelů autorských práv není právně závazným způsobem regulováno žádnou mezinárodní smlouvou a že zde není žádný mezinárodní právní subjekt či nadnárodní autorita, čímž nositelé autorských práv ztrácejí možnost domáhat se účinně svých případných nároků plynoucích z porušení svých práv, jehož rozsah mnohdy nejsou schopni ani samostatně určit.

¹⁴⁰ <http://www.gnu.org/copyleft/>

¹⁴¹ <http://www.gnu.org/licenses/gpl.html>

¹⁴² <http://creativecommons.org/licenses/>

¹⁴³ Peter Mikita – Licence Creative Commons v prostředí českého právního řádu – in Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových – Jan Kříž a kolektiv – str.60

5.2 Organizace na ochranu proti pirátství

Laický pojem pirátství odpovídá právní definici porušování autorského práva a práv s autorským právem souvisejících. Z mého pohledu nejdůležitější definici pirátství pak podává dokument České protipirátské unie (ČPU), který ho definuje jako *jakékoliv neoprávněné užití autorského díla a ostatních předmětů ochrany podle práv souvisejících s právem autorským takovým způsobem, který přísluší pouze nositelům práv k těmto dílům a ostatním předmětům*.¹⁴⁴ Takový široký výklad pojmu v sobě zahrnuje nejen digitální pirátství v prostředí Internetu, ale také porušování autorských práv ve skutečném, nevirtuálním světě.

ČPU,¹⁴⁵ jako hlavní subjekt vystupující proti pirátství, je zájmové sdružení právníků osob, mezi jehož ústřední aktivity patří vzdělávací a osvětová činnost v oblasti autorského práva ve vztahu k laické veřejnosti na straně jedné a zároveň činnosti spočívající především v ochraně autorských práv k filmovým dílům, ve sledování a analýze informací týkajících se autorských práv, v přípravě právních kroků proti jejich porušování, ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení a ostatními institucemi a ve spolupráci na přípravě nových právních předpisů na straně druhé.

Krom této organizace, která se primárně zabývá ochranou audiovizuálních děl, existují rovněž další subjekty sdružující oborově související vlastníky autorských práv. Nezanedbatelnou roli hrají kolektivní správci, kterým bylo uděleno oprávnění Ministerstva kultury ČR podle ustanovení § 98 AutZ.

- Business Software Alliance (BSA)¹⁴⁶ - sdružení významných světových výrobců softwaru, mezi jehož priority patří vzdělávání uživatelů softwaru v oblasti ochrany autorských práv a boj proti softwarovému pirátství
- Divadelní a literární agentura (DILIA)¹⁴⁷ – kolektivní správce autorů a dalších nositelů autorských práv, a to zejména k dílům literárním, dramatickým, hudebně

¹⁴⁴ <http://www.cpufilm.cz/piracy.html>

¹⁴⁵ ČPU sdružuje filmové producenty a distributory

¹⁴⁶ <http://www.bsa.org>

dramatickým, choreografickým a pantomimickým, audiovizuálním a k dílům výtvarným (obrazové složky audiovizuálních děl)

- GESTOR¹⁴⁸ - ochranný svaz autorský – kolektivní správce zastupující ze zákona všechny autory, kteří mají nárok na zaplacení autorské odměny za opětovný prodej autorského díla podle § 24 AutZ
- INTERGRAM¹⁴⁹ - Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů - kolektivní správce práv výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů
- Mezinárodní federace výrobců fonografického průmyslu (ČNS IFPI)¹⁵⁰ - národní sekce nevládní organizace působící v mnoha zemích světa. Předmětem působnosti je ochrana práv výrobců zvukových a hudebních zvukově obrazových záznamů a aktivní protipirátská činnost
- Ochranná organizace autorská-sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl (OOA-S)¹⁵¹ – kolektivní správce autorů a dědiců autorských práv k dílům v oboru výtvarném a architektonickém
- Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním (OSA)¹⁵² – kolektivní správce autorských majetkových práv k dílům hudebním s textem či bez textu v následujících oblastech užití - práva veřejného provozování, práva vysílací, práva k audiovizuálním dílům a práva mechanická.

5.3.1. Některá další významná rozhodnutí v oblasti porušování autorských práv na Internetu

Pirástvím dlouhodobě asi nejvíce postižený obor autorského práva. S příchodem kompaktního disku a digitálního záznamu začala éra kopírování, přičemž tento trend umocnil vznik vysokorychlostní počítačové sítě, který umožňuje sdílení hudebních děl “erga omnes”.

---

¹⁴⁷ <http://www.dilia.cz/>

¹⁴⁸ <http://www.gestor.cz/>

¹⁴⁹ <http://www.intergram.cz/>

¹⁵⁰ <http://www.ifpicr.cz/>

¹⁵¹ <http://www.ooas.cz/>

¹⁵² <http://www.osa.cz/>

Hudební průmysl v průběhu let dosáhl na celou řadu soudních rozhodnutí, která normovala chování v prostředí Internetu. Mezi nejvýznamnější patří rozhodnutí ve věci první P2P síť Napster.¹⁵³ Ve své podstatě ale nešlo o typickou P2P síť, neboť indexovaná databáze hudebních souborů byla uložena na centralizovaném serveru. To byl mimojiné i jeden z hlavních argumentů, na jehož základě soud rozhodl v neprospěch provozovatele Napsteru.

Další důležité rozhodnutí Grokster¹⁵⁴ z roku 2005 směřovalo proti společnosti, která vyvinula softwarového klienta pro P2P sdílení. A ačkoliv byl ve snaze vyloučit odpovědnost výrobce opět použit argument Betamax Defence jako v případě Napster, Nejvyšší soud USA rozhodl v neprospěch žalovaného. Grokster tak byl uznán odpovědným za porušování autorského práva svými uživateli. Soud definoval nový typ sekundární odpovědnosti, jejímž obsahem je podnět a odpovědný je tak ten, *kdo distribuuje zařízení s cílem propagovat jeho užívání směřující k porušování autorských práv buď výslovným projevem nebo jinými souhlasnými kroky podniknutými k podpoře porušování (autorských) práv, je odpovědný za výsledné porušení práva třetími stranami.*¹⁵⁵ Z téměř totožných důvodů skončil i softwarový P2P klient LimeWire¹⁵⁶ v roce 2010.

Poslední dvě rozhodnutí která uvedu, se zdaleka netýkají jen hudebního průmyslu. Tyto rozsudky jsou reakcí na služby, jež nabízí jakýkoliv elektronizovatelný obsah.

Rozhodnutí ve věci The Pirate Bay (TPB)¹⁵⁷ postavilo mimo zákon jednu z dalších variant šíření obsahu porušujícího autorská práva pomocí P2P sítě. TPB patří mezi

---

¹⁵³ A&M Records, Inc. v. Napster, Inc. - Napster se hájil prostřednictvím Betamax Defence argumentu, podle něž není výrobce zařízení odpovědný za porušování autorského práva jeho uživateli, pokud je toto zařízení způsobilé užití neporušujícího právo. To soud odmítl, neboť centralizovaný server umožňoval kontrolu nad poskytovanými výsledky vyhledávání dat sdílených uživateli a mohl tak ovlivnit porušování autorských práv navrhovatele.

¹⁵⁴ MGM Studios, Inc. v. Grokster, Ltd. – ve světle tohoto rozhodnutí skončil i klient pro sdílení s názvem Kazaa.

¹⁵⁵ <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=1931571>

¹⁵⁶ Arista Records LLC v. Lime Group LLC – znalecký posudek v tomto posuzovaném případě potvrdil, že 93% sdíleného obsahu skrze P2P síť LimeWire porušuje autorská práva. Žalovaný byl shledán odpovědným za podněcování uživatelů k porušování autorského práva.

¹⁵⁷ http://www.theregister.co.uk/2010/11/26/pirate_bay_appeal_verdict/ - čtveřice obžalovaných byla odsouzena k nepodmíněným trestům odnětí svobody a k náhradě škody, když soud uznal, že spravování serveru TPB usnadňovalo sdílení nelegálních souborů takovým způsobem, který zakládá trestní odpovědnost

nejznámější torrent trackery,¹⁵⁸ které používají BitTorrent protokol. Zároveň jde o server, který svoji činnost provozuje z evropského území, ze Švédska, které má velmi rigidní zákonodárství týkající se ochrany svobody projevu. V únoru 2012 Nejvyšší soud Švédska rozhodl, že se tímto případem nebude zabývat a tím definitivně potvrdil rozhodnutí nižších soudů. Co do významu je uvedené rozhodnutí v rámci evropského prostoru souměřitelné s rozhodnutím Napster.

Je však třeba zmínit a porovnat reálné dopady. V případě Napsteru byla služba téměř okamžitě vypnuta, zatímco TPB funguje i nadále. Počínaje únorem 2012 používá TPB výlučně švédskou doménu, přičemž služba zároveň přestala nabízet torrentové soubory a místo nich si uživatel stahuje tzv. magnet links.¹⁵⁹ Obrana před pokračujícím porušováním autorských práv je tak soustředována na provozovatele služeb informační společnosti v jednotlivých zemích (Velká Británie, Itálie, Belgie), kteří jsou nuceni blokovat přístup na stránky TPB.¹⁶⁰ Tento tlak pak vede celou řadu společností k preventivnímu zákroku, kdy jejich služby automaticky závadný obsah filtrují nebo přímo blokují např. Facebook nepovolí odeslat odkaz na stránky TPB, aplikace Microsoft Messenger zobrazí varování.

Jedním z dalších novodobých způsobů šíření obsahu na Internetu jsou služby, datová úložiště, která umožňují neomezené ukládání souborů a jednoduché sdílení. Prvním a velice medializovaným případem obrany vůči datovým úložištím se stal případ Megaupload,¹⁶¹ který byl na pokyn amerického ministerstva spravedlnosti v lednu 2012

---

¹⁵⁸ <http://cs.wikipedia.org/wiki/BitTorrent> - Před sdílením souboru (nebo skupiny souborů) je nejprve vytvořen malý soubor, který se nazývá „torrent“. Tento soubor obsahuje metadata o sdílených datech, které mají být sdíleny na trackeru (uživatel je tam hledá ale ve skutečnosti jsou uloženy mimo tento server), což je počítač (server-daemon), který koordinuje distribuci souborů. Peeři kteří si chtějí stáhnout nějaká data si musejí nejprve získat příslušný torrent soubor, připojit se k určenému trackeru, který řekne odkud si mohou stáhnout kousky souboru(ů). Stahování dat pomocí BitTorrentu se liší od klasického stahování pomocí HTTP (webový prohlížeč stahuje celý soubor najednou z jednoho zdroje) v tom, že BitTorrent použije velmi mnoho malých přenosů z různých zdrojů, zatímco webový prohlížeč použije jeden souvislý datový přenos.

¹⁵⁹ Magnet link - obsahuje hash hledaného souboru, tedy jeho jednoznačnou identifikaci. Správa hashů přitom není svěřena centrální autoritě (trackeru), ale všem klientům v síti např.

magnet:?xt=urn:btih:67eeb213ff705bc17e59161c03c4dfe91cd5e7d7

¹⁶⁰ http://technet.idnes.cz/britanie-chce-lidem-zablokovat-pristup-na-stranky-the-pirate-bay-px8-/sw_internet.aspx?c=A120220_162133_sw_internet_kuz

¹⁶¹ <http://www.scribd.com/doc/78786408/Mega-Indictment> - text obžaloby

vypnut a jeho majitelé zatčeni a obžalováni pro podezření z trestných činů, kterých se měli dopustit zejména tím, že:

- na web osobně nahrávali autorsky chráněný obsah
- nejaktivnějším uživatelům za nahrávání chráněných souborů přímo platili
- bránili mazání chráněných souborů, které jim nahlásili majitelé práv

Ačkoliv si na soudní rozhodnutí budeme muset počkat, řada ostatních hostingových služeb podobného charakteru svoji službu preventivně zastavila.¹⁶² Osobně si myslím, že jsou to právě datová úložiště, která dnes způsobují největší škody v oblasti porušování autorského práva. Zároveň jde o flagrantní parazitování poskytovatelů na autorsky chráněných dílech a jejich autorech.

5.3.2. Ochrana softwaru

V českém právním řádu je oproti ostatním autorským dílům¹⁶³ ochrana softwaru zabezpečována na vyšší úrovni (vyšší právní ochrana je zabezpečena tím, že samotné stahování a následná držba softwaru pro osobní potřebu nespadá pod definici volného užití). V neposlední řadě plyne vyšší ochrana rovněž z vlastní podstaty softwaru (vyšší náklady na pořízení, vysoká přidaná hodnota). Nesmíme také zapomenout, že zde existuje celá řada sofistikovaných řešení softwarových společností, které své produkty chrání celou řadou bariér a to od těch nejjednodušších (vkládání sériových čísel a aktivačních klíčů) až po ty složitější (online aktivace, cloud-computing), které téměř vylučují možnost zneužití. Výše uvedené atributy jsou pak do určité míry garantem, že porušování autorského práva v oblasti software má klesající tendenci.

Organizace BSA rozlišuje celkem pět typů softwarového pirátství:¹⁶⁴

---

¹⁶² např. Filesonic nebo FileServe. Ostatní velcí provozovatelé jako RapidShare nebo MediaFire čekají na další vývoj v případě Megaupload.

¹⁶³ § 30 odst. 1 AutZ – nejprve definuje, že za užití podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, aby pak v § 30 odst. 3 výslovně stanovil, že užitím podle tohoto zákona je užití počítačového programu či elektronické databáze i pro osobní potřebu fyzické osoby.

¹⁶⁴ <http://www.bsa.org/country/Anti-Piracy/What-is-Software-Piracy/Types%20of%20Piracy.aspx>

- 1) pirátství koncových uživatelů (end user piracy) – nejčastěji půjde o kopírování CD nebo DVD za účelem jejich instalace a distribuce;
- 2) nadužívání softwaru typu klient-server (client server overuse) – týká se spíše administrátorů počítačových systémů, kteří svým jednáním porušují a překračují různé typy licencí – CAL, EULA;
- 3) internetové pirátství (Internet piracy) – nedovolené stahování softwaru prostřednictvím P2P sítí a datových uložišť;
- 4) nahrání na pevný disk (hard disk loading) – týká se subjektů prodávajících nové počítače s předinstalovaným softwarem ke kterému nemají licence;
- 5) padělání softwaru (software counterfeiting) – nelegální rozmnožování a prodej materiálů se záměrem přímo napodobit původní produkt;

Z výsledků studie BSA je nicméně patrné, že míra pirátství v Evropské unii stejně jako v České republice postupně klesá.¹⁶⁵ Příklady soudních rozhodnutí uvedené v předchozím oddíle jsou plně aplikovatelné i na oblast softwaru, neboť k porušování autorského práva k softwarovým produktům dochází nejčastěji v prostředí P2P sítí a datových uložišť.

5.4. Nástroje ochrany autorského práva

5.4.1. Public Awareness – veřejné povědomí o autorském právu

V České republice je public awareness téměř neznámým pojmem, a proto se nelze divit situaci, kdy spousta internetových uživatelů má stran autorského práva mizivé znalosti. Do českého jazyka by se tento termín dal asi nejuvýstižněji přeložit jako veřejná osvěta. Dle mého názoru jde o nenápadný preventivní nástroj, který může mít v dlouhodobějším horizontu velmi pozitivní vliv na veřejnost a její vztah k ochraně autorského práva. Z tohoto pohledu je třeba zmínit některé kampaně, jež v České republice proběhly, a které měly za cíl zvýšit povědomí obyvatelstva o autorském právu.

---

¹⁶⁵ http://portal.bsa.org/globalpiracy2011/downloads/study_pdf/2011_BSA_Piracy_Study-Standard.pdf

Průkopníkem veřejné osvěty byla IFPI, která v roce 2000 spustila kampaň „Kopírování zabíjí hudbu!“¹⁶⁶ S odstupem času je však třeba konstatovat, že argumenty uvedené v kampani byly do jisté míry odtržené od reality. Velmi výstižně situaci současného hudebního průmyslu zhodnotil Patrik Zandl,¹⁶⁷ když si všímá hlubokých změn, které toto odvětví prodělalo. Osobně se s ním pak shodnu na faktu, že hudby je příliš, což se odráží na její inflaci, fragmentaci a laicizaci.¹⁶⁸

Ve světle těchto úvah pak odmítám tvrzení, že kopírování hudbu během posledních deseti let zabíjelo. Spíše se jedná o změny, které svou podstatou vyhovují menším nakladatelstvím a kapelám jejichž reakce na změnu je oproti těm velkým výrazně lepší. Dalším důvodem je nepochybně globalizace trhu, kdy údaje o prodeji hudby v rámci České republiky vychází ze skutečnosti, že hudba se dá koupit pouze na našem území. To vede ke zkresleným údajům, neboť tržní chování lidí je automaticky směřuje za nákupy na zahraniční portály, kde mnohem lépe uspokojí svoji potřebu.

Druhou významnou osvětovou akcí na našem území byla a je kampaň ČPU „Filmy nejsou zadarmo“.¹⁶⁹ A ač chápu existenční problémy českých producentů, tak s takovýmto agresivním a zkreslujícím způsobem veřejné osvěty nemohu souhlasit. Cituji - *Chodíte krást do samošky? Taháte rodičům peníze z kapes? Sdílíte či kopírujete filmy? Patříte do stejné kategorie. Zloděj.* Těžko říct z jaké právní úpravy autoři projektu čerpali podklady pro ono tvrzení, nicméně si myslím, že z české to být nemohlo.

---

¹⁶⁶ Kampaň začínala otázkou "Proč bychom si měli kupovat originální hudební nosiče?". IFPI ČR pak nabízela čtyři odpovědi: Kopie je vždycky horší než originál. Hromadné vypalování hudebních nosičů není ani legální, ani morální. Nedodržování základních právních předpisů může ohrozit náš vstup do EU. S poklesem tržeb gramofonových firem klesají šance známých českých interpretů i začínajících umělců na vydání nových děl.

¹⁶⁷ <http://www.lupa.cz/clanky/smutna-cisla-o-smrti-hudebniho-prumyslu/> -

¹⁶⁸ Inflaci pak vnímá zcela správně jako snížení její hodnoty prostřednictvím jejího nadbytku. Za důkaz lze použít portál Bandzone, kde lze nalézt nejméně 30 tisíc českých kapel spolu s jejich 180 tisíci skladbami. Stovky internetových rádií bez reklam a portály jako YouTube, kde lze donekonečna objevovat hudbu novou. Přesvědčit za takové situace člověka k tomu, že hudba je něco, za co by se mělo platit, je obtížný úkol. Fragmentaci je třeba rozumět žánrový třesk, který vytvořil velmi rozmanité hudební směry. S tím souvisí i nárůst nových labelů a nezávislých nakladatelství. Laicizace částečně souvisí s inflací hudby. Dle Zandla jde o stále bližší pronikání hudby na polo-profesionální úrovni mezi „lidové vrstvy“. Dneska už každý zná někoho, kdo hraje v nějaké kapele a dostupnost techniky je taková, že většina těchto kapel má možnost nahrát si vlastní CD a to prodávat, což opět neoddiskutovatelně třístí zájem lidí o masově prodávanou hudbu a saturuje to jejich vlastní hudební potřeby.

¹⁶⁹ <http://www.filmynesouszadarmo.cz/cs/o-projektu/>

Veřejné osvěty v oblasti softwaru byla a je řízena BSA. Spíše než na plošnou osvětu se však BSA zaměřila na konkrétní případy porušování autorského práva (viz kampaně „Za tepla“¹⁷⁰ či „Příběhy softwarového pirátství“).

Počátkem roku 2012 vznikla iniciativa ministerstva kultury, která má v rámci implementace Státní kulturní politiky průběžně zajišťovat zvyšování povědomí veřejnosti o právech chráněných autorským zákonem. Zatím je celý projekt ve fázi plánování, kdy se sbírají podněty formou dotazníků. Nechme se tedy překvapit, jakou bude mít veřejná osvěta o autorském právu podobu.

5.4.2. DRM – Digital Rights Management – digitální správa práv

Zatímco předchozí kapitola pojednávala o způsobech ochrany autorských práv formou osvěty, zaměří se tato kapitola na prostředky, které ochranu autorského práva nepřímo vynucují. Právním pramenem prevence autorských práv formou technologických prostředků je úmluva WCT, která ve svém článku 11 a 12¹⁷¹ vyzývá smluvní strany k takovým účinným právním opatřením, která stanoví přiměřenou právní ochranu proti obcházení technických prostředků, jež používají autoři v souvislosti s výkonem svých práv.

Do evropského práva byl institut DRM zaveden směrnicí č. 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva v informační společnosti, která technologické prostředky spojuje s pojmem účinnost. Za DRM se tak považují pouze kvalifikované technické prostředky, které skutečně účinně omezují nepovolené úkony třetích osob. Demonstrativní výčet v čl. 6 odst. 3 směrnice uvádí jako příklady „šifrování,

---

¹⁷⁰ Šlo o zřízení linky kam mohli zaměstnanci, případně konkurence oznámit podezření z nelegálního užívání software.

¹⁷¹ WCT – Article 11 - *contracting Parties shall provide adequate legal protection and effective legal remedies against the circumvention of effective technological measures that are used by authors in connection with the exercise of their rights under this Treaty or the Berne Convention and that restrict acts, in respect of their works, which are not authorized by the authors concerned or permitted by law.*

kódování nebo jinou úpravu díla nebo mechanismu kontroly rozmnožování, který dosahuje cíle ochrany“.¹⁷²

Český autorský zákon normuje DRM v § 43 AutZ, v němž pozitivním výčtem upravuje jednání, které definuje neoprávněný zásah do autorského práva. Je však třeba připomenout i nežádoucí důsledky aplikace technologických prostředků, které umožňují majitelům práv kontrolovat i taková nakládání s dílem, která nepředstavují bez dalšího zásah do autorského práva dle autorského zákona. Nejčastěji se jedná o nemožnost užití díla na jiných než autorizovaných přístrojích.¹⁷³

Problematickým faktorem digitální správy práv je fakt, že většina technologických ochran byla dříve nebo později prolomena,¹⁷⁴ což sice nelegalizuje jednání těch, kteří technologické prostředky obcházejí, nicméně to snižuje důvěru v dané prostředky. Nejdiskutovanější případ v oblasti DRM se týkal společnosti Sony/BMG. Její DRM řešení ohrozilo bezpečnost operačního systému Windows a společnost čelila žalobám od dotčených zákazníků, kteří si koupili jedno z 52 alb chráněných systémem Extended Copy Protection (XCP) a MediaMax CD-3¹⁷⁵.

Závěrem bych uvedl, že technologické prostředky digitální správy práv by měly být používány tak, aby presumovaly poctivé užívání chráněných děl a nikoliv vytvářely překážky koncovým uživatelům. Investice do veřejné osvěty a nových způsobů distribuce uměleckých děl je cesta, která by mohla dlouhodobě znamenat snížení významu DRM.

---

¹⁷² <http://www.pravoit.cz/article/drm-a-hudebni-prumysl>

¹⁷³ Komentář k AutZ § 43 odst. 1

¹⁷⁴ CDS - Cactus Data Shield – ochrana pro hudební CD a DVD, kterou bylo možno obejít černým zvýrazňovačem CSS – Content Scrambling System – systém na ochranu obsahu DVD byl prolomen po třech letech od uvedení na trh (1999), AACS - Advanced Access Content System – systém na ochranu HD DVD a Blue-Ray disků – je kontinuálně prolamován – uniklé šifrovací klíče je však možné zneplatnit a tím ochranu obnovit

¹⁷⁵ <https://www.eff.org/deeplinks/2005/12/summary-claims-against-sony-bmg>

6. Závěr:

Česká republika je v evropském měřítku jedním z lídrů, co se technické infrastruktury Internetu týče. Stejně tak i na poli technických znalostí a dovedností je naše země uznávaným hráčem, který překračuje velikost a význam České republiky.¹⁷⁶ Tuto konkurenční výhodu bohužel vyvažujeme druhým extrémem, kterým je nízké povědomí obyvatelstva o autorském právu a neúcta k autorům a jejich dílům. Osobně se ale domnívám, že tyto negativní faktory mají v české společnosti hlubší kořeny, jež by samy o sobě mohly být předmětem sociokulturního výzkumu.

V předložené diplomové práci jsem se snažil nastínit současnou situaci týkající se Internetu a autorského práva. Je třeba si uvědomit a dát do souvislostí, že jsme svědky několika historických událostí. Evropská unie tvoří, a její Soudní dvůr interpretuje, normy, které se zaobírají technologií starou sotva tři desítky let, a to s dopadem na celou globální ekonomiku. Ostatně množství rozhodnutí, které jsou v práci citovány napovídá, že informační společnost netrpělivě očekává každé rozhodnutí, jež interpretuje právní normy regulující prostředí Internetu. S každým dalším rozsudkem se pak jednání na virtuální půdě stává stabilnější a výklad národních soudů předvídatelnější.

V části, která se věnuje odpovědnosti subjektů a pirátství jsem se pokusil nastínit existenční strategie jednotlivých subjektů ve světle nových právních úprav a významných soudních rozhodnutí. V těchto pasážích je možno nalézt i volnější úvahy, jež mají částečně podobu pochybností o současném vývoji ochrany autorského práva. Pravděpodobně nejviditelnější prvek těchto pochybností je neúměrně dlouhá ochrana majetkových práv autorů, trvající 70 let od roku následujícího po autorově smrti, která neodpovídá moderní době informačních technologií. Z této délky ochrany je patrné, že člověk dožívající se průměrného věku nemá téměř žádnou šanci se dožít konce trvání ochrany děl, které za jeho života vznikly. Tato délka ochrany pak nepoměrně zvyšuje náklady na obstarávání chráněných děl a nepřímo tím vede k problémům, se kterými nyní zábavní průmysl bojuje. De lege ferenda bych si tedy představoval významné zkrácení autorskoprávní ochrany.

---

¹⁷⁶ http://www.rozhlas.cz/zpravy/technika/_zprava/765353

Směl-li bych pak předpovědět vývoj několika následujících let, tak si dokáži představit, že filmový a hudební průmysl opustí myšlenku jednotlivého licencování a místo toho nabídne uživatelům knihovnu, kde zpřístupní téměř všechna filmová, hudební a umělecká díla za malý měsíční poplatek. Myslím si, že doby, kdy bylo po právu požadovat náhradu škody¹⁷⁷ za porušení autorského práva k několika skladbám částkou, která tisícinásobně překračuje budoucí poplatek za zpřístupnění nekonečné hudební knihovny, jsou nenávratně pryč.

Téměř vše myslitelné má svoje limity. Jasným limitujícím prvkem v životě člověka je skutečnost, že den trvá 24 hodin. V dnešní informační džungli je úspěchem, když alespoň na chvíli konkrétního člověka zaujmeme. Jedno přísloví praví, že získat informaci z Internetu je jako napít se vody z hydrantu. Hudební a filmový průmysl má proto neopakovatelnou příležitost – 7 miliard lidí denně hledá způsob, jak se napít.

Věřím, že i tato diplomová práce přispěje svými některými pohledy k diskusi o budoucím směřování ochrany autorských práv a to s důrazem na jejich vyváženost mezi právy autorů a veřejným zájmem.

---

¹⁷⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Capitol_v._Thomas - v daném případě se jednalo o stažení 24 písní s P2P systémem Kazaa do osobního počítače. Výše odškodnění žalované se v průběhu rozhodnutí různých soudů měnila a skončila na finální částce odpovídající \$2.250 za jednu písničku, přičemž v jednom rozhodnutí byla náhrada škody stanovena \$80.000 za písničku.

Seznam použitých pramenů

Knižní a elektronická literatura

CÍSAŘOVÁ, Z., KROFTOVÁ, B.: Odpovědnost providera za porušení autorských práv v České republice, svoboda projevu, Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových, KAROLINUM 2009, ISBN 978-80-246-1751-0

DOBEŠ, P.: Rozmnožování autorských děl pro soukromou potřebu I a II, časopis Právní rádce 4-5/2009

DOBŘICHOVSKÝ, T.: Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví, Linde Praha a.s.. 2004, ISBN 80-7201-467-6

GOLDSMITH, J., WU, T.: Kdo řídí internet? Iluze o světě bez hranic, Dokořán/Argo 2006, ISBN 978-80-7363-184-0

GOLDSTEIN, P.: International Copyright: Principles, Law, and Practice, OXFORD UNIVERSITY PRESS 2001, USA, ISBN 0-19-512885-0

HENDRYCH, D., SVOBODA, C. a kol.: Ústava České republiky. Komentář, C.H.Beck, Praha 2003, ISBN 80-7179-084-2

KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J.: Občanské právo hmotné 3 - Závazkové právo, 4. aktualizované a doplněné vydání, ASPI 2007, ISBN 978-80-7357-230-3

LALLANA, E. C., UY M. N.: The Information age, UNDP-APDIP 2003

MIKITA, P.: Licence Creative Commons v prostředí českého právního řádu, Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových, KAROLINUM 2009, ISBN 978-80-246-1751-0

NORDEMANN, J. B.: Liability for Copyright Infringements on the Internet: Host Providers (Content Providers) - The German Approach, JIPITEC, Vol. 2, 2011, ISSN 2190-3387

PATRY, W. F.: Copyright law and practice, Volume 3, GREENWOOD PRESS 1994, ISBN 0-87179-856-5

POLČÁK, R., GŘIVNA, T.: Kyberkriminalita a právo. 1. vyd. Praha: AUDITORIUM 2008, ISBN 978-80-903786-7-4

SOKOL, T.: Postih počítačové kriminality podle nového trestního zákona, časopis Právní rádce 7/2009

TÁBOROVÁ, A.: Veřejnoprávní ochrana informační společnosti a místní působnost práva, Revue pro právo a technologie, ročník 1, číslo 1, MASARYKOVA UNIVERZITA 2010, ISSN 1804-5383

TELEC, I., TŮMA, P.: Autorský zákon: komentář. 1. Vydání, C. H. Beck, Praha 2007, ISBN 978-80-7179-608-4

TIAN, Y.: Re-thinking Intellectual property: The political economy of copyright protection in the digital era, ROUTLEDGE-CAVENDISH 2009, ISBN 978-0-415-46534-2

VAN EECHOUD, M.: Harmonizing European Copyright Law: The Challenges of Better Lawmaking, KLUWER LAW INTERNATIONAL 2009, ISBN 978-90-411-3130-0

Právní předpisy

Mezinárodní smlouvy a úmluvy

Bernská úmluva (1886)

Úmluva z Buenos Aires (1910)

Všeobecná úmluva o právu autorském (1952)

Světová organizace duševního vlastnictví (1967)

Světová obchodní organizace (1995)

Dohoda TRIPS - o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (1996)

Smlouva o právu autorském (WCT - 1996)

Smlouva o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (WPPT - 1996)

Budapešťská úmluva o počítačové kriminalitě (2001)

ACTA - Obchodní dohoda proti padělatelství (2011)

Americké právní předpisy

DMCA - Digital Millennium Copyright Act (1998)

SOPA – Stop Online Privacy Act (2011)

PIPA - Protect Intellectual Property Act (2011)

Komunitární právní předpisy

Nařízení Brusel I - nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Nařízení Řím I – nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

Nařízení Řím II - nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11.

července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy

Směrnice Rady 91/250/EHS o právní ochraně počítačových programů

Směrnice Rady 92/100/EHS o pronájemním a výpůjčním právu a o určitých právech souvisejících s autorským právem v oblasti duševního vlastnictví

Směrnice 93/98/EHS o harmonizaci doby ochrany práva autorského a určitých práv s ním souvisejících – nahrazena směrnicí 2006/116/ES

Směrnice Rady 93/83/EHS o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES o právní ochraně databází

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES o právu na opětný prodej ve prospěch autora originálního díla uměleckého

Zelená kniha o autorském právu a právech s ním souvisejících v informační společnosti (1995)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (informační směrnice)

Zelená kniha o boji proti padělání a pirátství ve vnitřním trhu (1998)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví (směrnice IPRED)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES o uchovávání údajů

Zelená kniha o autorském právu v znalostní ekonomice (2008)

Vnitrostátní právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Soudní rozhodnutí

Nejvyšší soud České republiky

5 Tdo 234/2009 - usnesení Nejvyššího soudu ČR (2009)

5 Tdo 31/2010 - usnesení Nejvyššího soudu ČR (2010)

Ústavní soud České republiky

Pl.ÚS 24/10 ze dne 22. 03. 2011

Soudního dvůr Evropské unie (dříve ESD)

C-360/00 Land Hessen v. G. Ricordi & Co. Bühnen- und Musikverlag GmbH (2002)

C-61/05 Komise v. Portugalsko (2006)

C-275/06 Promusicae v. Telefónica de España SAU (2008)

C-271/10 VEWA v. Belgische Staat (2011)

C-324/09 - L'Oréal v. eBay (2011)

C-70/10 - Scarlet Extended SA v. SABAM (2011)

C-360/10 Netlog NV v. SABAM (2012)

Nejvyšší soud USA

A&M Records, Inc. v. Napster, Inc (2001)

MGM Studios, Inc. v. Grokster, Ltd (2005)

Arista Records LLC v. Lime Group LLC (2010)

Capitol v. Thomas (2011)

Rozhodnutí evropských vnitrostátních soudů

LICRA v. Yahoo! (2000) - Francie

Rozhodnutí Francouzské ústavní rady č. 2009-580 a 2009-590

Rozhodnutí ve věci The Pirate Bay v. IFPI (2010) - Švédsko

Internetové zdroje

www.blisty.cz - deník o všem, o čem se v České republice příliš nemluví - ISSN 1213-1792

www.bsa.org – Business Software Alliance

www.celnisprava.cz – Celní správa České republiky

www.ceskatelevize.cz – Česká televize

www.ceskenoviny.cz – zpravodajský server ČTK - ISSN 1213-5003

www.cesnet.cz – provozovatel páteřní akademické počítačové sítě České republiky

www.cni.org – Coalition for Networked Information – organizace na podporu informačních technologií a vzdělávání

www.copyrightcode.eu – European Copyright Code – návrh kodifikace evropského autorského práva

www.cpufilm.cz – Česká protipirátská unie

www.creativecommons.cz – soubor veřejných licencí pro publikování autorských děl

www.curia.europa.eu – Soudní dvůr Evropské unie

www.dd-rd.ca – Rights & Democracy - portál o demokracii a občanských právech ve světě

www.dilia.cz - Divadelní a literární agentura

www.earchiv.cz – archiv článků a přednášek technologického odborníka, Jiřího Peterky

www.ec.europa.eu – server Evropské komise

ekonom.ihned.cz – časopis Ekonom – ISSN 1210-0714

www.epravo.cz - EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo

www.eur-lex.europa.eu – server obsahující právní předpisy Evropské unie

www.eff.org/ - Electronic Frontier Foundation - mezinárodní nezisková právní organizace zabývající se ochranou práv a svobody slova v digitálním prostředí

www.gestor.cz – GESTOR – ochranný svaz autorský

www.gnu.org – svobodný software

www.greatfirewallofchina.org – server věnovaný problematice cenzury v Číně

www.intergram.cz – INTERGRAM - nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů

www.ifpi.org - Mezinárodní federace fonografického průmyslu

www.ihned.cz – Hospodářské noviny – ISSN 1213-7693

www.inflow.cz - odborné periodikum pro oblast informační vědy a knihovnictví - ISSN 1802-9736

www.ipredator.se – služba VPN anonymizující přístup do Internetu

www.itpravo.cz – server o internetovém a počítačovém právu – ISSN 1801-4089

www.itu.int – Mezinárodní telekomunikační unie - specializovaná agentura OSN

www.jipitec.eu - JIPITEC – Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law – ISSN 2190-3387

www.juristic.cz – časopis pro právnickou veřejnost - ISSN 1802-789X

knihovna.nkp.cz – Knihovna plus – časopis Národní knihovny ČR - ISSN 1801-5948

www.law.muni.cz/content/cs/rpt/ - Revue pro právo a technologie - ISSN 1804-5383

www.lemur.mu – studentský portál Masarykovy univerzity

www.lupa.cz – informační portál o českém Internetu - ISSN 1213-0702

www.maplight.org – nezisková organizace zaměřující se na problematiku lobbování

www.millwardbrown.com – společnost zabývající se průzkumem trhů

www.mkcr.cz – Ministerstvo kultury České republiky

www.mpo.cz – Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky

www.oecd.org - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

www.ooas.cz - Ochranná organizace autorská - sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl

www.opencongress.org – portál Kongresu USA

www.osa.cz - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním

www.out-law.com – zprávy z oblasti práva

pravniradce.ihned.cz – časopis Právní rádce - ISSN: 1210-4817

www.pravoit.cz – server specializující se na problematiku IT práva

www.rozhlas.cz – Český rozhlas

www.socialmediacollective.org – skupina vědeckých pracovníků zkoumající vliv médií na společnost

www.sopastrike.com – aktivistická stránka bojující proti zákonu SOPA

www.scotsman.com – britský deník – ISSN 0307-5850

technet.idnes.cz – technologické zprávy deníku MF Dnes - ISSN 1210-1168

www.theregister.co.uk – online časopis věnující se IT a právu

www.uoou.cz – Úřad pro ochranu osobních údajů České republiky

www.wikipedia.org – elektronická encyklopedie

www.wipo.int – Světová organizace duševního vlastnictví

www.wired.com – legendární magazín o nových technologiích a Internetu - ISSN 1059-1028

www.wto.org – Světová obchodní organizace

Seznam použitých zkratek

ACTA	-	Anti-Counterfeiting Trade Agreement
ARPANET	-	Advanced Research Project Agency Network
AutZ	-	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
CESNET	-	Czech Educational and Scientific Network
DMCA	-	Digital Millenium Copyright Act
ESD	-	Evropský soudní dvůr
HADOPI	-	Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur internet
IPRED	-	Intellectual Property Rights Enforcement Directive
LZPS	-	Listina základních práv a svobod
ISP	-	Internet Service Provider
OSA	-	Ochranný svaz autorský
PIPA	-	Protect Intellectual Property Act
PLR	-	Public Lending Right
RBÚ	-	Revidovaná Bernská úmluva
SOPA	-	Stop Online Privacy Act
TRIPS	-	Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights
TrZ	-	Trestní zákoník
WCT	-	WIPO Copyright Treaty
WPPT	-	WIPO Performances and Phonograms Treaty
WIPO	-	World Intellectual Property Organization

Abstrakt

Hlavním smyslem předkládané diplomové práce je analýza a zhodnocení současného stavu autorského práva s důrazem na odpovědnost jednotlivých subjektů v informační společnosti. Nedílnou součástí práce je i přehled právních norem, a to jak mezinárodních a národních, tak zejména komunitárních. Závěr práce se pak zabývá problematikou porušování autorského práva s návrhy, jak tento značný rozsah porušování eliminovat nebo alespoň snížit.

Důvodem pro výběr diplomové práce s tématem "Internet a autorské právo - rozsah odpovědnosti jednotlivých subjektů a způsob ochrany proti pirátství", pro mě byl především ten, že má profesní specializace je orientována na prostředí počítačů a Internetu. Velmi mě také zaujal neustálý legislativní vývoj v tomto směru, který kontinuálně přichází s novými způsoby ochrany autorského práva.

Práce je dělena do pěti kapitol, které jsou děleny do množství podkapitol. V úvodu a v prvních dvou kapitolách je Internet definován právně i laicky, přičemž se často snažím najít i hlubší souvislosti, které mají svůj původ v ostatních oblastech práva, zejména v právu ústavním a dále v lidských právech a svobodách.

Třetí kapitola je zaměřena na prameny autorského práva. Čtenáře by tento přehled měl informovat o původu autorského práva a zároveň mu nastínit aktuální právní předpisy s nastíněním budoucího vývoje. Tento předpokládaný vývoj je nastíněn v části, jež se týká exkurzu do anglo-amerického systému autorského práva.

Předposlední kapitola se zabývá odpovědností jednotlivých subjektů v prostředí Internetu. Je to právě odpovědnost za jednání koncového uživatele, která vytváří ohnisko sváru a různorodých řešení. V této části jsou také zmíněna rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie, která do značné míry určují budoucí vývoj v oblasti ochrany autorského práva.

Nosným tématem poslední kapitoly pak je problematika pirátství, a to zejména z pohledu ochrany proti pirátství. Jsou zde zmíněny organizace, jež bojují proti porušování autorských práv a zároveň popsán způsob, jak je tento boj veden.

Resumé

The Internet and copyright – the scope of liability of individual parties and modes of protection against piracy.

The main purpose of my graduation thesis is to analyze and evaluate the current situation in copyright law, with an emphasis on the general liability of the Internet Service Providers and other respective subjects in the information society. An inseparable part of this thesis is an overview of international treaties, European law and national law. The final part highlights new trends in copyright piracy with the provisions for combating these.

From my perspective there are two reasons why this topic attracted my attention. Firstly, I could hardly hide my personal interest as a person who is a computer specialist by profession. Secondly, copyright law is a subject of perpetual and significant change, inspiring new ideas and new approaches.

The work is divided into five chapters, which are divided into various subchapters.

An introduction to the topic is broadly provided in the first and second chapter which describes this new medium of the Internet from several angles. These points of view often go far beyond copyright law, describing the axioms of constitutional law and the principles of humanism and human rights. These principles are threatened considerably in the globalised society with corporate entities affecting the legal systems.

The third chapter is strictly law orientated. A variety of legal resources are considered to give the reader a general overview of the current international, European and national legislation. A small excursion into the Anglo-American copyright system was unavoidable, which was recently an area of much discussion, with three Acts that become known globally – SOPA, PIPA and ACTA.

The last chapter but one deals with the liability of individual entities in the domain of the Internet. There is a huge discussion around this topic which inevitably raises questions and concerns from the affected parties. The most often asked question is relates

to who should be held responsible for content which infringes copyright law in a situation where the end user uploads this content to a website operated by an Internet Service Provider (ISP). Should the ISP be treated as “mere conduit”, so avoiding any potential liability of copyright infringement, or should they apply filtering measures to uploaded content which would on the one hand prevent copyright infringement, but on the other bring additional expenses and a disproportional and unjust system of law enforcement? Or should the burden be moved towards the end users with graduate response philosophy? The aim of this chapter is to give some solid arguments on the sides of the parties involved.

The final chapter deals with current trends in the piracy and anti-piracy worlds. The internet is a big playground for a game of hide and seek, where one group tries to catch another. I have tried to introduce some independent ideas from which both parties could benefit. We have to deal with the fact that internet piracy is a modern trend which is not going to disappear, while caring about those whose work has enriched society in the areas of art and science.

Throughout this thesis respective judgments are cited as an important interpretational resource. These judgments come from the Supreme Court of the Czech Republic, The Constitutional Court of the Czech Republic and the European Court of Justice (ECJ).

Klíčová slova

Autorské právo, porušování autorského práva, odpovědnost

Copyright, Copyright infringement, liability